53394

V 23. sz. V. b. b. Wien, 1924 vasárnap, junius 8

AZ EMBER

GÖNDÖR FERENC POLITIKAI HETILAPJA

A Seipel-merénylet

Legelső eset ötesztendei bécsi számkivetettségünk óta, hogy hozzászólunk egy eseményhez, amelyik Ausztriában játszódott le. Következetesen keresztülvittük ugyanis azt az elvi álláspontunkat, hogy vendégjogot élvezvén, nem vindikáljuk magunknak az osztrák belügyekbe való hozzászólás jussát. Változatlanul ez az álláspontunk ma is, de a Seipel kancellár elleni merénylet ügye mellett mégsem haladhatunk el szó nélkül, mert hallgatásunkkal nem helyes látszatba keverhetnénk az emigrációs tömegeket. Nincsen okunk elhallgatni azt a véleményünket, hogy a Seipel kancellár ellen intézett merényletet a legmélyebben elítéljük és magunk is osztozunk minden jóérzésü ember megdöbbenésében. Minden merénylet idegen a mi lelkünktől, mert hiszen az emberéletet tartjuk a legnagyobb és legdrágább értéknek és a vérontás ellen háborog minden idegszálunk. Az eszmék és az elvek csatáját vivjuk és ebben a harcban kárhoztatunk minden erőszakos lépést és ezt kárhoztattuk minden időkben, akkor is, amikor otthon, Magyarországon még sulya volt a mi szavunknak. Nehéz időkben szálltunk szembe mindenfajtáju terrorral és pacifista-humanista álláspontunkból kifolyólag végzetes eltévelyedésnek tartottunk minden az emberélet ellen irányuló merényletet.

Az általános szempontokon tul külön sulyos bünnek tartjuk azt a cselekedetet, amelyik Seipel kancellár életére tört. A véreskezü zsarnokok ellen való merényletekre ugyanis még lehet, nagyon lehet mentséget, magyarázatot találni és még a legmeggyőződésesebb pacifistának is meg kell értenie, ha sok száz, vagy sok ezer emberélet kiirtója ellen végre elindul egy ólomgolyó. Mondom, ezt, akármilyen drágának és szentnek is tartjuk az emberéletet, bizonyos körülmények között, bizonyos zsarnokok rémuralma alatt meg lehet érteni. De Scipel kancellár távoláll mindentől, ami a zsarnokság fogalmába esik. Ő soha senki élete ellen nem tört, az ő uralma, ha idegen is tőlünk, ha világnézetileg egész tengerek választanak is el tőle, ha minden meggyőződésünkkel és szolidáris rokonszenvünkkel ott is vagyunk az ő politikai ellenfeleinek, az osztrák szociáldemokrata pártnak oldalán, mondom, a Seipel kancellár uralma igazán nem nevezhető zsarnoki uralomnak. Az ő szelid egyénisége távol állott minden erőszaktól, ő európai államférfiu, aki európai eszközökkel, szellemi, eszmei fegyverekkel harcolt a maga világnézetének érvnyesüléséért. A harcnak az a formája, amelyet Seipel kancellár követett, semmilyen módon nem indokolja, még csak nem is mentheti az ellene való erőszakos cselekedetet. Az a szegény, szerencsétlen fanatikus munkás, aki fegyvert emelt az osztrák köztársaság kancellárja ellen, nem szolgált jó ügyet, ha a hite és megzaklatott lelke szerint cselekedett is. Végzetes hiba, tébolyitó elvakultság, ami a boldogtalan merénylő részéről történt, aki egyébként ott nyomban levonta vészes cselekedetének legsulyosabb konzekvenciáit, hiszen többször önmagába lőtt és most a halállal vivódik.

Seipel kancellár egyéniségéhez nem illik a bosszu gondolata és meg vagyunk róla győződve, hogy ha — amit remélünk és kivánunk — felépül sulyos sebéből, akkor ő maga fogja lecsendesiteni azokat a hullámokat, amelyet egy szerencsétlen ember, mindenkitől elitélt magánakciója felgyürüzött és maga a kancellár fog a legenergikusabban tiltakozni az ellen, hogy egyetlen eltévelyedett ember cselekedeteért másokat, az ügytől teljesen távolállókat akarjanak felelősségre vonni és hogy ebből a szomoru büntényből politikai tőkét akarjanak kovácsolni bizonyos lármás és lelkiismeretlen alakulatok, akik most mohó sietséggel szeretnének politikai hasznot huzni abból a sebesülésből, melyet a kancellár szenvedett. Ezek mindig a mások sebét szeretik kihasználni és kamatoztatni, a mások szenvedéseit akarják a maguk javára tőkésiteni. Seipel kancellár európai stilusu egyénisége egészen bizonyosan tiltakozni fog ezek ellen az átlátszó machinációk ellen. Meg kellett irnunk ezt a néhány sort a Seipel ellen intézett oktalan merényletről, mert egy pillanatig sem akartunk netaláni hallgatásunkkal bárminemü hamis látszatba keveredni.

Az emigránsok mély részvéttel vannak a megsebesült osztrák kancellár iránt, aki két esztendő óta első házigazdánk nekünk Ausztriában és ez alatt az idő alatt a bujdosók sohasem tapasztaltak a részéről semmiféle rosszindulatot, semmiféle igazságtalanságot. A menedékjogot a legliberálisabban és a leghumánusabban kezelte Seipel és soha, de soha nem adott nekünk okot bárminemü elégedetlenségre. Ebből a szomoru alkalomból meg kellett állapitanunk ezeket az igazságokat.

Az emigráció „likvidálása“ és — az emigrált munkások

Miért ajánlottuk fel a harc abbahagyását

„Az Ember“ legutóbbi számában kifejeztük azt az álláspontunkat, hogy a bebörtönzöttek és internáltak szabadlábra helyezése, valamint a nem expulsált emigránsok hazabocsátása ellenében hajlandók volnánk a fehér terror még ma is uralmon levő kormányzata ellen való harcunkat — jobb meggyőződésünk és égő kötelességérzésünk elfojtásával — abbahagyni. A magunk szerény, személyét már eleve kizártuk az ügy feltételei közül, mert hiszen köztudomásu, hogy „Az Ember“ nem kér senkitől semmit és nem fogad el senkitől semmit. Mi pusztán a börtönök és az emigráció névtelenjeiért ajánlottuk föl a tőlünk telhető legnagyobb áldozatot és szelid mosollyal tapasztalhattuk, hogy milyen vehemens igyekezettel próbálták az emigráció posszibilis köreiben ezt a gesztusunkat a magyar kormány irányában való békülékenységnek áthamisitani. Az emigrációnak ezek az állandóan hazafelé orientálódó és éppen most likvidálás alatt álló jelesei nem tudják megérteni a mi mentalitásunkat, azt a mentalitást, amely a **maga számára soha semmit sem kiván** és mindig csak másokért, a legszegényebbekért, a legnincstelenebbekért, az igazi proletárokért harcol és hoz áldozatot. Mi most is a börtönök és az emigráció névtelenjei számára követeltük a szabadságot és a hazatérést, viszont ezek a jeles férfiak kizárólag a **maguk számára kunyorálnak** amnesztiáért, hazatérésért és ugyanakkor elégedetlenek a mi intranzigenziánkkal. Tőlünk azt követelik, hogy mig ők vidáman és könnyedén hazaemigrálnak, addig mi a megdöglésig tartsunk ki a kérlelhetetlenség intranzigens álláspontja mellett. Ok majd szépen hazakullognak, beállnak otthon lakájnak és aztán majd odahaza mérlegelni fogják, hogy eléggé szigoru emigrációs politikát csinálunk-e mi idekint, mert ha nem, akkor rosszalólag fogják otthon csóválni a fejüket. Meg akarjuk nyugtatni ezeket a netán [illegible] férfiakat, hogy ne féljenek, mi nem alkuszunk, mi nem paktálunk, mi nem csinálunk se nekik, se az otthoni szociáldemokrata vezérkarnak konkurrenciát a kormány iránt való heves udvarlás tekintetében, nyugodtak lehetnek, sohse izgassák magukat, mi valóban hüségesen kitartunk a meggyőződésünk mellett és a harc részünkről csak akkor fog szünetelni, ha mások számára kiverekedtük a szabadságot. Mi továbbra is szép nyugodtan belemegyünk a szerep és munkamegosztásnak abba a kissé egyoldalu és részünkről csak áldozatot követelő formájába, hogy mi vagyunk az intranzingensek, mi dolgozunk, verekszünk és harcolunk a legfájdalmasabb körülmények között és ők, az óvatosak, a tőlünk mindhalálig való önfeláldozást és kitartást követelők, ők a mi munkánk, a mi harcunk, a mi küzdelmünk okos kézdörzsölő és markukba röhögő posszibilis kis haszonélvezői.

Ezek után pedig vétót kell végre kiáltanunk, óvást kell emelnünk az „emigráció likvidálásának“ az ellen a módja ellen, amelyik itt közvetlenül a szemünk előtt végbe megy. Föl kell emelnünk ez ellen a frivol komédia ellen a tiltakozás szavát, mert további hallgatásunkkal és statisztálásunkkal magunk is cinkosává szegődnénk annak a törekvésnek, amely néhány ügyeskedő protekciós embernek hazaemigrálását ugy igyekszik feltüntetni, mintha itt komolyan az emigráció likvidálásáról volna szó. Hát kérem, nem erről van szó, hanem egészen másról van itten szó. Hetek óta, szinte nap-nap után olvassuk a bécsi lapokban, hogy Weltner Jakab, Kondor Bernát és Győri Ákos munkásvezérek ellen megszüntette az eljárást a magyar kormány és ők ezekben a napokban hazatérnek. Különbözőképpen varriálva nap-nap után ujra és ujra el kell olvasnunk ezt a hiradást és mi nem értjük, hogy kinek az érdeke és miféle titkos kéz munkájának az eredménye, hogy naponként ujra és ujra megirja ezt a hirt a bécsi sajtó, ugy tüntetvén fel a dolgot a tájékozatlan külföldi publikum előtt, mintha mindennap uj és uj emigránsok hazatéréséről adhatna számot. A naiv külföldi olvasó nem is sejti, hogy mindennap ujra és ujra Weltner Jakabról és arról a hires Kondor Bernátról kell olvasnia, hogy hát a magyar kormány végtelen kegyelméből ők hazamennek. Mi ezekhez a nap-nap után megismétlődő hirekhez hozzátehetjük még azt a feltétlenül megbizható értesülésünket, hogy Peyer Károly, aki pár nap óta Bécsben rontja a levegőt, eddig csak Weltner és Kondor ügyeinek végleges elintézését hozta magával és a többi, szintén a hazatérés előtt álló emigráns ügyeinek mellőzésével a bécsi magyar követségen Peyer csak Weltner és Kondor uttevelét harcolta ki, egyelőre tehát csak ők ketten emigrálhatnak haza. Kétségtelen azonban, hogy az ő hazatérésüket néhány napon belül követni fogja még néhány protekciós ember hazautazása.

Bele kell szólanunk végre ebbe a mulatságba, amely elvégre is a legnagyobb sajtónyilvánosság előtt játszódik le. Mindenki tudja, hogy mi az emigráció hazatérését a legnagyobb mértékben helyeseljük, viszont valóban nemigy képzeltük el. Mi ugy gondoltuk, hogy **legelőször** a börtönlakókat és az internáltakat kell szabadon bocsátani és csak ezután, vagy ezzel egyidejüleg kell megindulnia az emigráció likvidálásának, még pedig nem a vezérek és népbiztosok likvidálásával, hanem **első sorban a nyomorgó munkások, a prolik likvidálásával kell kezdődnie a dolognak.** Weltner Jakabról nem akarunk itt bővebben beszélni, egyrészt, mert őt elviselhetetlen személyi viszonyai valósággal rákényszeritették a hazatérésre, másrészt az ő hazatéréséből esetleg még származhatnak bizonyos üdvös eredmények. De megütközve kell látnunk, hogy

itt senki sem beszél és senki sem gondol arra, hogy végre az igazi áldozatokat, az emigráció legsötétebb nyomoruságában tengődő proletárokat vigyék haza Magyarországba.

A munkások mostohagyerekek, ők éhen dögölhetnek, ők felfordulhatnak az idegen országuton, itt rothadhatnak, pusztulhatnak a hontalanságban, ő rájuk senki nem gondol, rajtuk senki sem segit, ellenben a legsürgősebb forradalmi kötelesség volt Kondor Bernát volt népbiztos hazaprotezsálása. Ne tessék félreérteni bennünket, mi nemenyhülő ellenszenvvel vagyunk Kondor iránt, de a világért sem akarnánk megakadályozni a hazatérését, mert hiszen akkor nem azt irnánk róla, amit mindenki tud, hogy népbiztos volt, hanem irhatnánk olyasmit is, amit nem tud mindenki és ami egy kissé alaposan kitolhatná az ő hazatérésének a terminusát. De isten őrizz, hogy itt maradjon, menjen csak isten hirével és mi nem az ő személyét óhajtjuk

Ara Ausztriában 4000 korona, Csehszlovákországban 2 szokol, Romániában 10 lei, Jugoszláviában 5 dinár, Amerikában 15 cent. Franciaországban 1.50 frank. Megjelenik minden vasárnap!

kipécézni, csak mint tünetre mutatunk rá, mint őrjitő igazságtalanságra, hogy amig az egész magyarországi szociáldemokrata pártvezetőség és parlamenti frakció a legnagyobb aparátussal igyekezett hazaliferálni a joviális népbiztost, addig a szociáldemokrata pártfegyelem parancsszavára a hazatérteknél sokkal kisebb munkakört és pozíciót betöltő és idekint Kondornál sokkal jobban éhező prolik ezreivel a kutya se törődik. Holott Kondor mester hazatérése semmilyen szempontból sem jelent erő, tehetség vagy presztizsgyarapodást a magyarországi szociáldemokrata párt számára.

Akik eddig haza emigráltak, akik most haza mennek és akik a közel napokban fognak hazaemigrálni a magyarországi szociáldemokrata párt segitségével, azok között még véletlenül sem akad egyetlen egy munkás, egyetlenegy igazi proletár sem. Likvidálnak néhány, a pártvezetőségnek kedves protekciós, jó fiut, hogy néhány uj lakájuk legyen, a munkásokat azonban részben Braziliában felejtik, részben itt Bécsben és egyéb idegen országok mostoha földjén. Hát szocialista eljárás, hát nem hajmeresztő ez? Hát igy kell likvidálni az emigrációt? Hát szabad ezt nekünk továbbra is szó nélkül türni? Mi éppen a megforditottját javasoltuk az ügynek, mi ellenkezőleg, azt ajánlottuk a magyar kormánynak, hogy az ugynevezett vezérkar kikapcsolásával és a bebörtönzöttek és internáltak szabadlábra való helyezésével egyidejüleg tessék likvidálni az igazi inségben levő, igazi proletár emigrációt. Ezzel az ajánlatunkkal meg akartuk szüntetni azt a minden igaz szocialista mentalitást arculcsapó, visszataszitó helyzetet, hogy az emigráció hazatérése ügyében folyó akció néhány kipottyant párthivatalnok kisded, izzadságos, ungusztiőz magánügyévé korlátozódjék. Az emigráció hazatérésének ügyét nem engedjük az igazi áldozatok, a nyomorgó, becsületes közprolik rovására egyes kiváltságos vezetők privátügyévé aljasitani. Ajánlatunkkal kiemeltük az ügyet a legridegebb magánérdekek fülledt légköréből — a szocialista felfogás tiszta atmoszférájába!

A „Szózat" dicsekszik Héjjas tömeggyilkosságaival és további emberölésekkel fenyegetődzik

Abból az alkalomból, hogy a magyar nemzetgyülésen a fajvédők lelkesen megéljenezték Héjjas Ivánt, az „Esti Kurir" cimü lap felháborodással emlékezett meg arról, hogy Héjjas voltaképpen sokszoros gyilkos. Erre a „Szózat" május 31-iki száma a következő vadállati hangu közleményben kérkedik Héjjas tömeggyilkosságaival és egyuttal megfenyegeti az alföldi haramiát támadó ujságirókat ujabb emberölésekkel. Szó szerint leközöljük a „Szózat"-nak ezt a rémeshangu véres tobzódását:

Csakazértis Héjjas Iván! Az „Esti Kurir" cimen haldokló fajpapiros ma szellemének százlábu rovarjait végigtáncoltatja megint hasábjain és nekünk ront, mint akik mentegetődzünk, dadogunk és nem merjük vállalni Héjjas Iván éltetését. Mintha mi csak azért tartanánk ki Héjjas Iván mellett, mert nyiltan nem merjük vállalni a „gyilkost", aki politikánk élén lovagol. Héjjas Iván nevétől akkor, amikor Kecskeméten és környékén rendet csinált, az emlitett fajpapir főszerkesztője sem irtózott annyira, mint most és a tintazsidók reszketve bujtak össze az Otthonkör bakkszobáiban, amikor Héjjas Ivánról beszéltek, mint aki a magyarság ösztönös erőinek, még pedig megtorló erőinek kifejezője volt. Most, amikor Héjjas Ivánt eszközeitől, befolyásától és erőitől megfosztottnak hiszik, egyszerre minden rongy zsidó beléje mázolja tollát, gyilkosnak és bestiának nevezvén. A tintazsidók szemtelensége és arcátlansága maholnap nagyobb, mint Héjjas Iván türelme és előbb-utóbb kellemetlen leckét kénytelenek venni ezek a tintaférgek a — tiszteletadásból. Mi, akik ismerjük Héjjas Iván gondolkozását, tudjuk, hogy egész fentről nézi a jelenségeket és el sem olvassa a betürönditók szemtelen firkáit. Türelmének egyszer azonban vége fog szakadni és néhány sziriai fickó megfelelő leckét fog venni abból az illemtanból, amelyben a szülői ház zamatos összetételénél fogva nem részesülhettek. Héjjas Iván még ma is erőtényező, akivel számolni kell. Erőtényező volna akkor is, ha nem rétegeződnék mögéje egy egész ország hangulata és meggyőződése. Az, aki a nyugatmagyarországi harcok fellobbantásával eltörölhetetlen érdemeket szerzett, aki az első rést ütötte a trianoni békeszerződés szégyenén, megérdemli, hogy egy egész ország hálával és tisztelettel beszéljen róla és semmiképpen sem illeti meg az a hang, amellyel a gyáva és hitvány zsidók és azok bérencei róla beszélnek. Soha ember akkora bátorsággal nem vállalta minden tettének következményét, mint Héjjas Iván. Ajánljuk az „Esti Kurir" éhbérzsoldosának, kérdezze meg Héjjas Ivánt, hogy vajjon ha még egyszer ki kellene adni a bolseviki zsidók felakasztására szólító parancsot, kiadná-e, vagy sem. A válasz nem volna kétséges. Héjjas Iván ma is megtenné, amit akkor megtett, megtenné, hogy a bünnek bünhődése legyen, hogy az erkölcsi rend ezeknek a példaadásoknak nyomán helyreálljon megint. Héjjas Iván nem volt gyilkos. Héjjas Iván intézkedő katonai hatalom volt, amelynek jogában állott a legkeményebb kézzel intézkedni ott, ahol intézkedni kellett. Héjjas Iván nem tartozott a gyávák és a felelősségelhárító senkik közé, hanem férfias nyiltsággal rendelte el a bolseviki gazemberek kivégzését. Héjjas Iván nem szorul védelemre, védelmet nem kér senkitől, mint ahogy nem kért soha amnesztiát sem. Bármikor bárkinek nyiltan megvallja, amit cselekedett, cselekedett pedig egy nemzet érdekében. A zsidók és egyéb himpellérek tintamocska nem ér hótiszta alakjához, az ő neve immáron a történelemé, azoké pedig, akik egy párt jogrend védelmében biztosnak hiszik keleti cserzésü bőrüket, el fog mulni, életükre még az olyan kis kutyák sem fognak emlékezni, mint a jövő század „Esti Kurirjai"-nak házi zsidóbérencei, ha ugyan ennek a nemzetnek feltámadó életakarata néhány esztendőn belül egyszersmindenkorra, söt véglegesen meg nem szünteti őket.

Ha ezek után sem fogják le Héjjas Ivánt, akkor igazán jogrend és konszolidáció van Magyarországon. Vagy talán elkerülte volna az ügyészség figyelmét, hogy Héjjas vitézi cselekedeteinek leghivatottabb interpretátora, a „Szózat" eldicsekszikvele, hogy Héjjas igenis parancsokat adott ki a tömeggyilkosságokra. Ezt a jövőben is hajlandó volna megcselekedni, sőt ha a liberális firkászok tovább szemtelenkednek ellene, akkor kivégzi őket ebből a rücskös árnyékvilágból. Éljen a szanálás, éljen Héjjas, éljen a magyar jogrend!

„Az Ember" kiadóhivatala
V., Hamburgerstrasse 20. szám

A „dinasztia" védelmében

Rupert leleplezi Bethlen Habsburg-propagandáját

Aki Magyarországon ma is nebántsvirág, akire ugy vigyáznak, mint a himestojásra, akit a fuvó széltől is óvnak: az a Habsburg-ház. Szegény Károly királyra lövetett Horthy és Bethlen, őt kiszolgáltatták az ellenségnek, őt beleüldözték a halálba, de hevesen készitik elő a magyar trónt egy másik Habsburgnak, Albrecht főhercegnek. Bethlennek ez a megható Habsburgimádata, a kormánynak ez a kétkulacsos politikája robbant ki vasárnap a Kossuth-pártnak a régi képviselőházban megtartott gyülésén. Rupert Rezső nagyhatásu beszéde után Nagy Vince emelkedett szólásra és beszéde során a trónfosztott Habsburg-dinasztiához szitó elemekről emlékezett meg, amire dr. Eihardt István rendőrtanácsos elrikkantotta magát:

— Nem engedem az uralkodó dinasztiát bántani!

Fülsüketitő zaj és tiltakozás keletkezett a teremben, amire a rendőrtisztviselő a Kossuth-párt gyülését feloszlatta. Heves, izgatott jelenetek követték egymást, a képviselők energikusan tiltakoztak, amire a rendőrtisztviselő megfenyegette őket, hogy fegyvert fog ellenük használni. Az épületes botrány különben igy zajlott le:

Rupert Rezső után Nagy Vince beszélt:

Fönn kell azonban tartanunk a Kossuth-program közjogi részét is, a függetlenségi követeléseket, hiszen a mostani Csonkamagyarország függetlensége sem egy megszilárdult jogállapot, mert ezt a trónfosztott Habsburg-dinasztiához (Felkiáltások: Abcug! Le vele!) szitó elemek állandóan veszélyeztetik.

Nagy Vince be sem fejezte mondatát, midőn a kirendelt Eichardt István dr. rendőrtanácsos jobbkezével intett és igy szólt Réthy elnökhöz:

— Nem engedem az uralkodó dinasztiát bántani!

Erre fülsiketitő zaj keletkezett a teremben. Tomboló vihar közben abcugolják a Habsburgokat és csak nagynehezen keletkezik egy kis csönd, mikor a rendőrtanácsos föláll a székéről és hallható hangon ezt mondja az elnöknek:

— A gyülést feloszlatom!

A nemzetgyülési képviselők az asztalt öklükkel csapkodva kiáltják:

— Nincs Habsburg-dinasztia!... Nem is lesz Habsburg-dinasztia törvény van rá!...

Nagy Vince a kezével intett az izzó hangulatban kiáltozó embereknek és fenhangon kijelentette:

— Megállapitom, hogy detronizáló törvény van, tehát dinasztia nincs és a rendőrség mégis feloszlatja a gyülést.

Majd a rendőrtanácsos felé fordul, akihez igy szól:

— Az ön kormánya hozta a detronizációs törvényt, önnek kötelessége ezt betartani! Eljárása törvénytelen!

Az emelvény körül mind nagyobb tumultus keletkezik és az orditások viharában élesen lehet hallani a nemzetgyülési képviselők vitáját a kirendelt rendőrtanácsossal.

A rendőrtanácsos Nagy Vincéhez egészen közel lép:

— Megtiltom, hogy beszéljen! A gyülést már feloszlattam! Nem türöm, hogy a dinasztiát támadja!

Horváth Zoltán: Hát Budaőrsnél miért engedte, hogy támadják?...

Nagy Vince:

— Nincs dinasztia, az ön kormánya hozta a detronizáló törvényt.

Rupert Rezső:

— Erről törvény van! Önnek kötelessége ezt respektálni!

A rendőrtanácsos ekkor Horváth Zoltánhoz lépett és magából kikelve kiáltotta:

— Tessék azonnal távozni az emelvényről, mert különben rendőreimmel kivezettetem.

Horváth Zoltán a rendőrtisztviselő szavaira izgatottan rácsapott az asztalra:

— Hogy merészel ön egy nemzetgyülési képviselőhöz hozzányulni!?

Nagy Vince és Rupert Rezső egyszerre mondják:

— A mentelmi jog önnek semmi? Nem ijedünk meg a fenyegetéseitől!

Ekkor a rendőrtanácsos az emelvényről utasitást adott a rendőreinek, hogy erélyesen üritsék ki a termet. A rendőrök a lassan kifelé hömpölygő tömeget erre már tuszkolják is kifelé és az embereket előre lökdösve, sikerül is nagynehezen kiszoritani. A tomboló lárma közben megszünik, mert a rendőrök által szoritott tömeg a Kossuth-nóta éneklésébe kezd, mire a rendőrtanácsos még erélyesebben szól a már amugy is kifelé menő emberekre:

— Siessenek, mert fegyvert használok!

A képviselőház hétfői ülésén Rupert Rezső napirend előtt éles támadást intézett a kormány ellen és a Magyarországon szemérmetlenül tomboló Habsburg-propagandát leleplezte. Rupert a többek között ezeket mondotta:

— Régóta látjuk, hogy itt Habsburg-kultusz folyik. Mi azonban nem szóltunk mindaddig, mig ez törvénytelenségben nem nyilvánult meg. Mi nem hadakozunk semmiféle kormányzat ellen, csak a magunk meggyőződését hangsulyozzuk. A miniszterelnök alibit igyekszik bizonyitani a külföld előtt a Habsburg-kérdésben, itthon pedig az történik, hogy nem is az egész királyi család, hanem Albrecht érdekében folyik propaganda. Láttuk ezt Veszprémben, ahol ugy ünnepelték Albrechtet, mint a trón leendő várományosát. A miniszterelnök kifelé Habsburgellenesnek tünteti fel magát és azt hangoztatja, hogy valótlan az, hogy itt népgyüléseket betiltanak.

A Habsburg-irányzat érdekében szabad propagandát csinálni, sőt ünnepélyeket is rendezni, amelyeken lázitanak a törvényes rend és a felekezeti béke ellen, de a Kossuth-pártnak, amely pedig esztendők óta vivja ideálokért a harcot, nem szabad. Pedig ennek a harcnak a sikerétől függ a nemzet jóléte.

Rupert kinos leleplezésére Rakovszky belügyminiszter dadogott valami válaszfélét, amelyet azonban senki józanember komolyan nem vehet. Rupert egyébként hazugságnak bélyegezte azokat, amiket Rakovszky mondott. Bethlen kétszinü játéka pedig vigan folyik tovább...

— **Zita koronatanácsot tart.** Zita exkirályné magához rendelte koronatanácsra a magyar mágnásokat. Gróf Károlyi József, gróf Cziráky József, gróf Zichy János és gróf Andrássy Gyula utaztak Lequetóba, hogy Zita rendelkezésére álljanak. A „koronatanács" állitólag nem politikai természetü ügyekkel foglalkozik és állitólag nem dönt a fölött, hogy Ottót Magyarországba vigyék. A koronatanács tényleg koronákról tanácskozik, ama koronákról, amelyek Zitának kellenek, hogy udvartartását fenntarthassa. Természetes, hogy azok a hirek, amelyek Zitáék szerény életéről szóltak, nem nagyon hitelesek. Zita eddig is havi ezer fontot költött udvartartására. Most ugy látszik, hogy a pénze elfogyott, kedvelt hiveit azért hivta Lequetóba, hogy tanácsot adjanak, hogy honnan vegye a további havi ezer fontokat. Valószinüleg a szanált Magyarország aranykoronás költségvetésébe fogják beilleszteni ezt az ezer fontot is. Ha már a kormányzó udvartartása amugy is milliárdokat emészt, ezzel a szerény ezer fontos udvartartással több, vagy kevesebb, egészen mindegy.

Serlock Hetényi
világraszóló leleplezése

Hetényi Imre főkapitányhelyettes a budapesti rendőrség detektiv-főnöke, ezuttal Serlock Holme alaposan lefőzte. A pesti lapok szerint ugyanis kiderült, hogy miután dr. Seipel Ignác osztrák kancellár ellen gyilkos merényletet követtek el és a merénylet hire Budapestre jutott, Hetényi Imre burkoltan bár, közölte az ujságirókkal, hogy ő már napokkal ezelőtt tudott a merényletről. Részletes nyilatkozatot nem óhajtott adni az öt ostromló ujságiróknak. Titokzatosan csak arra célzott, hogy szabadság ürügye alatt Bécsben járt és utja szorosan összefüggött a bekövetkezett merénylet ügyével. A bécsi ut céljairól Hetényi Imre ugyan más információkat adott Weisz Mihály nevü emigráns ujságárusnak, de a hires detektivzsenik leplezni szokták tulajdonképpeni céljaikat. Hetényi tehát nyugodtan beszélhette el Weisz Mihálynak, hogy ő az emigránsok ügyét jött megvizsgálni és a jó fiukat hazavinni, holott voltaképpen a Seipel ellen készülő merénylet miatt időzött Bécsben. A szerencsétlen merénylet tényleg bekövetkezett és Hetényi, most egészen mást mondhatott a hazai ujságiróknak, mint amit az emigráns ujságárusnak mondott. Utólag Hetényi Imre hunyorithat az ujságiróknak, hogy ő már tegnap tudott mindent, ami holnap következett be.

A dolog azonban nem olyan humoros, mint amilyennek az első pillanatban látszik. Hetényi ur babérjai aljas és ártó szándékokat takargatnak. Lássuk: Sztáron Sándor vasöntő, aki emigrációban is volt, egy évvel ezelőtt hazatért Budapestre azzal, hogy Horthy Miklós ellen merényletet követ el. Sztáront besugták a rendőrségnek, Hetényi kinyomozta Sztáront, aki tényleg bevallotta, hogy Horthyt megakarta ölni. Hetényinek azonban Sztáron maga nem volt elég. Összeesküvést akart, büntársakat. Addig kinozták Sztáront, amig a szerencsétlen elfogadta a vallató rendőrkapitány összes propozicióit, igen ő anarchista, tagja egy magyar emigráns anarchista társaságnak s Garbai utasitotta, hogy kövessen el merényletet Horthy ellen. A főtárgyaláson azután kiderült, hogy kinzásokkal tukmálták Sztáronra ezt a vallomást. Nem anarchista, Garbait nem ismeri és senkivel sem közölte tervét, hogy Horthy életére tör. Ez az ő privát elhatározása volt és nincs büntársa. Két hete volt a Sztárontárgyalás, két hete járt fönn Hetényi Bécsben és tizennégy nappal azután egy Javornik nevü osztrák munkás a Südbahn pályaudvarán rálőtt Seipel osztrák kancellárra.

A leleményes és link pesti rendőri riporterek nosza siettek összefüggést létesiteni Sztáron, a bécsi merénylet és Hetényi bécsi utja között. Hetényit sikerült beugratni és sorok között elmondotta az ujságiróknak, hogy a bécsi rendőrséget felvilágositotta, hogy anarchista szövetség alakult a burgenlandi munkásság között, amelynek Sztáron és Javornik is a tagjai és Hetényi állitólag figyelmeztette is bécsi kollégáját, hogy Seipel életére törnek. Ez a naiv mese fegfeljebb Budapesten talál hitelre. Ha nem Hetényi gyártotta volna az anarchista szövetkezést, akkor nyomban, amikor Sztáront lefogták, Bécsbe kellett volna jönnie, hogy felfedezését a bécsi rendőrséggel közölje. Ha Hetényi a zseniális detektiv csak két hónap után, amikor már Sztáron ügyét letárgyalták, fáradt fel Bécsbe, akkor nem lehettek anarchistái annyira veszedelmesek, mert két hónap alatt talán a bécsi rendőrség is gyanut fogott volna és az anarchistáknak is idejük lett volna egynéhány tervük végrehajtására. Ellenben tény, hogy a bécsi rendőrség vizsgálatából kiderül és kiderül Javornik utólsó leveléből is, hogy Seipel merénylője nem volt semmiféle anarchista társaság tagja, hanem egy exaltált ember és a merényletnek semmiféle politikai háttere nincs. Amig a pesti ujságirók Hetényi dicsőségének nagyobbitására Sztáront és Javornikot összekombinálják, hát tegyék. Az sem volna meglepetés, ha Hetényi megállapitja, hogy a magyar emigránsok keze van a merényletben. Hisz Hetényi egy detektivzseni és ha Javornikot ő vallatná, körülbelül ez ki is derülne. Azonban furcsa és megdöbbentő, hogy amint „Az Est" jelenti, a budapesti rendőrség ama detektiv-csoportja, amely a Sztáron-üggyel foglalkozott, állitólag Bécsbe jön, hogy a Seipel-merénylet ügyében nyomozzanak. Ezt a kacsát nem hihetjük el, a bécsi rendőrség aligha szorul rá a pesti detektivek támogatására. A bécsi rendőrség eddig még kinyomozott minden gyilkosságot, nem ugy, mint a pesti, amely Somogyi, Bacsó és a többiek gyilkosait futni hagyta. Egyszer már realizálni kellene a budapesti fantazmagoriákat.

Levél Weltner Jakabhoz

Kedves Barátom.

Amikor ezeket a méla baráti sorokat papirra vetem, te már öt esztendő óta nem látott pesti otthonodban élvezed a családi tüzhely melegitő boldogságát, ott vagy kedves leányaid, Irka és Manci társaságában, akikről öt esztendőn keresztül mindig könnyes szemekkel beszéltél nekünk, akiknek okos, finom leveleit fájdalmas büszkeséggel mutogattad és akik után őszülő fejeddel olyan sóváran vágyakoztál, hogy elszoruló szivvel lehetet csak rád nézni. Tehát elérted azt, kedves barátom Weltner Jakab, amire dobogó szivvel, kimeredő szemekkel, láztól cserepes szájjal vágyakoztál, amiről ébren és alva öt esztendőn keresztül álmodoztál, elérted kedves barátom Weltner Jakab, hogy megtérhettél puritán pesti otthonodba, ahol ismét betöltheted a leghübb szivü családapa vonzó és megható szerepét, Otthon vagy, Weltner, boldog vagy, bizonyára folyton mosolyogsz, nevetsz, kacagsz, sőt röhögsz és én nem hiszem, hogy akadna ma Budapesten náladnál szerencsésebb, náladnál boldogabb ember. Barátaid, akik veled együtt szenvedtük végig az emigráció örömtelen, bánatos öt esztendejét, innen a számkivetésből részt kérünk a te örömödből, veled örülünk, nem sajnáljuk tőled a boldogságot, amiért olyan nagyon megszenvedtél és igazán nem akarunk zavarni téged, derüs otthonodban, amikor ezt a nyilt levelet küldjük utánad pesti cimedre.

Kedves Weltner, ha szeretetreméltó családi körödben már eléggé kiörvendezted magad, akkor gondolj azokra is, akiket itt hagytál, akik megosztották veled öt esztendős hontalanságod sok fájdalmát, megpróbáltatását és szomoruságát és akik továbbra is idekint szédelegnek az idegenben, amig téged már körül ölel a családi tüzhely melege. Engedd meg, kedves barátom, Weltner Jakab, hogy emlékeztesselek az együtt töltött bus emigrációs napokra, hetekre, hónapokra és esztendőkre. Engedd meg, hogy emlékeztesselek a Hotel Rainerre, ahol először rezzentünk össze a hazulról érkező szörnyüséges hirekre és — öt esztendővel ezelőtt — először álmodoztunk közeli boldog hazatérésről. Hadd emlékeztesselek emigrációs nyomortanyánkra, a Hotel Höllerre, ahol annyit dideregtünk és engedd meg, hogy föl idézzem emlékezetedben az Imperial-kávéház, a Schwarzenberg-kévéház, a Muzeum-kávéház, a Carlton-kávéház, Atlantis-kávéház és sok más kis és nagy bécsi kávéház reménytelen rideg délutánjait, estéit és délelőttjeit, amikor mi, szegény bujdosók összebujtunk és elmondottuk egymásnak azt, ami fáj, amit szeretnénk, amibe hiszünk, amit remélünk és amit kezdtünk már nem is hinni, nem is remélni. Hadd emlékeztesselek, kedves Weltner, a Heim-clubra, csöndes mélázgatásaink, halk reménykedéseink és harsogó csalódásaink viharvert, szürke tanyájára. Gondold el, kedves Weltner, mi ma is itt gubbasztunk a Heim-club sivár asztalainál és a mi számunkra ma is olyan elérhetetlen birodalom egykori állandó pesti otthonunk, mint öt esztendőn keresztül és még csak néhány héttel ezelőtt, a te számodra volt. Mi ma is emigránsok vagyunk, kedves Weltner és ne haragudj, hogy most molesztállak ezzel a nyilt levelemmel, hogy terhellek, hogy tolakodó módon emlékeztesselek arra, hogy nem régen még te is közénk tartoztál, hogy velünk együtt éreztél, együtt szenvedtél és ki tudná azt jobban, mint te, hogy mit jelent az: emigránsnak lenni.

Náladnál többet senki sem szenvedett az emigrációban, te tudod, kedves Weltner, hogy mi az, szürkülő fejjel, hazátlanul, exisztencia nélkül idegenben csavarogni, mindig bizonytalan holnap előtt állni, megalázó napi gondokkal, ebéd-problémákkal csatázni és — akinek nincs itt a családja — hazavágyni a hozzátartozók, a gyerekek után, haza vágyni olyan fájdalmasan, kinlódva, görcsösen és gyógyithatatlanul, hogy szinte megszakad bele az ember szive. Te tudod, kedves Weltner, hogy milyen sors az emigráns sorsa, te ismered, hiszen végig szenvedted minden fájdalmunkat, minden bánatunkat, te tudod, hogy mi fáj nekünk, te tudod, hogy milyen érzékenyek, milyen türelmetlenek, milyen keserüek vagyunk, hiszen nem volt senki közöttünk náladnál érzékenyebb, türelmetlenebb és keserübb. Te ismered az emigráns lelki világát, ki értené meg a mi szivünket, szavunkat, sóhajtásunkat, ha te nem, akinél szenvedőbb és ágról szakadtabb emigráns nem volt közöttünk.

Ősz fejed, megtört alakod nem imbolyog többé itt céltalanul a bécsi aszfalton, nem jelensz meg többé a bujdosók csöndes, bánatos tanyáján, elárvult a törzsasztalod itt a Heimklubban és hidd el, hogy ha még ugy örülünk is a te boldog és szerencsés hazatérésednek, nekünk hiányzol és a mi fájó szivünkben ür maradt utánad. Lassan, nagyon lassan ritkul, gyérül a bujdosók ütött-kopott serege, itt-ott el-eltünik valaki a sorból — mint te — de azért ne feledd, kedves barátom, Weltner Jakab, hogy maradtunk még itt kint egynehányan, akik tovább éljük azt az életet, amelyből te összetörve és igen nagyon elfáradva, boldogan menekültél. Ezekben a melankólikus baráti sorokban csak arra akartunk téged emlékeztetni, hogy hogyan is volt az akkor, amikor mi még együtt ettük a számkivetés sanyaru kenyerét és egyuttal figyelmeztetni akartunk arra, hogy a mi számunkra továbbra is minden ugyanigy van, a mi bujdosó sorsunk, életünk meg nem változott. Emlékeztetni akartunk ebben az elfogódott bucsuleveléunkben, kedves Weltner, arra, hogy te is emigráns voltál és azt szeretnénk mi tőled kérni — ha ezt uj környezetedben nem találod szerénytelennek és tolakodónak — hogy ne feledkezzél meg egykori sorstársaidról, hogy gondolj néha azokra is, akik itt maradtak és akik tovább, a megszakadásig is hordozzák, cipelik azt a keresztet, amelyet a te kipróbált vállaid már nem birtak el és amely kereszt soha sem lesz könnyebb, hanem inkább mindig nehezebb és nehezebb lesz. Azt szeretnénk tőled kérni, kedves Weltner, hogy maradj meg lélekben továbbra is annak, ami idekint voltál, maradj meg érzékeny, türelmetlen, keserü emigránsnak, őrizd meg szivedben a hüséget egykori sorstársaid iránt és mást mi nem is kérünk tőled, mert hiszen ha ezt az egyetlen kérésünket teljesited, akkor amugy is ki van jelölve a te utad.

Még egyszer kérlek, kedves barátom, ne haragudj, hogy mindjárt a boldog visszatérés első napjaiban innen, a zord idegenből megbélyegző ragaszkodásommal molesztállak és fogadd legőszintább szerencsekivánataimat és mélyen átérzett, meghatott baráti üdvözletemet.

Szeretettel ölel egykori bajtársad

Wien, 1924 junius.

Göndör Ferenc, emigráns

A szlovákiai magyar szinészet sorsdöntő órái

A szlovákiai magyar szinészet sorsdöntő óráit éli. Pozsonyban befejeződött a szinházi szezón és a társulatnak Losoncra kellene utaznia, de a magyar szinigazgatónak állitólag hiányzik a szinpadi felszerelése sőt, állitólag hiányzik az az ötezer cseh koronája is, amivel a szinházi felszerelést bérbe venné. Pozsonyból tehát nem mehetnek tovább a szlovákiai magyar szinészet vándor apostolai, akik a legsötétebb bizonytalanság előtt állanak és ugy fest a helyzet, hogy nemcsak hetven magyar müvészexisztencia megy tönkre, hanem teljesen tönkre megy a szlovákiai magyar szinészet, amelyre pedig nagy kulturhivatás várt.

A kétségbeesett helyzetben lévő és mindenki támogatására méltó magyar szinészek szörnyü sorsukban Masaryk cseh-szlovák köztársasági elnök támogatását is igyekeznek igénybe venni. A szinészgárda ugyanis a cseh-szlovák köztársaság elnökéhez a következő sürgönyt intézte:

Dr. Masaryk Tamás elnök urnak
Lana.

A szlovenszkói magyar szinház összes tagjai, akik az igazgató vétkes könnyelmüsége következtében a mai napon megfosztattunk a megélhetés lehetőségétől, Elnök urhoz, az államfőhöz és a kulturemberhez fordulunk segitségért. A végső kétségbeesés késztet bennünket erre a lépésre és bizunk benne, hogy Elnök ur, aki szintén átment az emberi szenvedések kálváriájának állomásain, megért bennünket és szavának sulyával megmenti az egyetemes kultura hetven munkásának exisztenciáját.

A szlovenszkói magyar szinház összes tagjai.

Ezenkivül a táviraton kivül deputáció megy Kállay miniszterhez, akit szintén megkérnek arra, hogy támogassa a szerencsétlen sorsra jutott magyar szinészet ügyét. A magunk részéről a legmelegebben csatlakozunk a Pozsonyban megrekedt magyar szinészek kéréséhez, akik valóban igaz müvészi becsvágygyal szolgálták a magyar kultura ügyét. Minden támogatásra méltó ez a kitünő müvészgárda és annál sürgősebb az illetékes tényezőknek és közöttük nem utolsó sorban a magyar közönségnek, a támogatása, mert a kétségbeesett helyzetben levő szintársulattal együtt áll vagy bukik a magyar szinészet ügye Csehszlovákiában. Nem szabad hagyni elbukni a magyar szinészet ügyét és az olyan szinigazgató, akinek se szinpadi felszerelése, se ötezer cseh koronája nincsen, az álljon végre félre a szlovákiai magyar szinészet boldogulásának utjából. Ha egyebet nem tehet Földes Dezső a szlovákiai magyar szinészetért, akkor legalább ezt tegye meg. Mindenesetre mindenki sürgősen teljesitse a kötelességét.

Ha jól akar enni
ugy csak a
SCHWARZ Restauratióba
menjen
II., Rotensterngasse 31.
Magyar kereskedők találkozóhelye!

„SLAVIA" szállitási vállalata
Internacionális szállitások. Sajátraktárházak, áruhitel. Stb.
WIEN, I., Fischhof 3
Telefon: 68108, 61005, 58419

Othmar Schiff a legelőkelőbb bécsi hölgyfodrászterem
I., Kärtnerring 6. (A Bristol-szállóval szemben)
Az elegáns magyar urihölgyek találkozóhelye. Specialista a „GARÇONNE" hajvágásban. Irányitója és vezetője az internacionális hajdivatnak.

Haladunk!

Csak egy kis adat — az is nemieges. A pesszimista embergyülölő vállat von és jelentéktelen semmiségnek itéli talán, a döntő bajokhoz képest. Èn azonban, a gyalázatnak és szégyennek könyvét lapozván, tiz esztendőre visszatekintve, szeretnék leszögezni egy szerény kis tételt, a jövő számára! Valamit, egy biztató és vigasztaló kis negativumot a rengeteg lesujtó és vigasztalan pozitivum között, mely emberi fajtánk erkölcsi fejlődésének kilátástalanságát bizonyitja.

Embert mégse ettünk.

A gonoszságnak és kegyetlenségnek pohara szinültig megtelt — az inkvizició kinján. Dante pokla s ama véres pokol, melybe De Sacle sötét koponyájának tárnáin keresztül pillantunk be, valóra váltan élte meg legbódultabb álmait e kinzás gyönyöreinek. Gyilkoltunk en gros és en detail — ezrek fultak iszapba, ezrek a tenger vizébe, ezrek a megmérgezett levegőbe. Halálravertek nőket és gyermekeket, felakasztottak aggastyánokat, felvágták terhes asszonyok hasát, lemetélték orrát és fülét védteleneknek. Goya vázlatai a borzalmak kiskátéjáról, ártatlan képeskönyv lett az illusztrált lapok fotografiáihoz képest. De olvasván a kegyetlenségek történetét, olvasván emlékiratait barlangokban és föld alatt élő nyomorultak életének, hol hullabüzben és piszokban éheztek és szomjaztak és fáztak — éhen és szomjan pusztultak el és rakásra fagytak, mint a legyek, — arról még nem kaptam hiradást, hogy meg is ették egymást, ha ugy fordult, hogy mást nem lehetett enni.

Legyünk igazságosak és állapitsuk meg: valami halvány vonala mégis csak van a fejlődésnek. Hatezer vagy tizezer év alatt mégis csak halad annyit fajtánk, mint amennyit egy ember hat, vágy tiz nap alatt fejlődhet, ha belátás és megismerés megfogja a kezét, hogy vezesse. Mert bizonyos, hogy az emberevés ösztöne megvolt a legnemesebb fajta ragyogó ösztöneinek skálájában — és Uj-Zélandban még ma is kedves csemege felebarátom lábikrája. De Európában, ahol mélyebbre sülyedtünk Ausztráliánál — Európában immár semmi körülmények között nem esznek embert —, ezt állapitsuk meg, szögezzük le, bármily dicsőségnek látszik, — mert hiszen ahoz képest, hogy embertársamnak kiszedem a szemét, vagy levágom a kezét, vagy leharapom az orrát, igazán nem nagy dolog, ha le is nyelem, amit leharaptam. Mégis, a nagy Elv szempontjából van valamelyes jelentősége annak, hogy az európai ember inkább éhenhal, semhogy emberhust egyék.

Van hát remény rá, van hát bizonyiték, bármilyen halavány, hogy ösztönök kihalnak, végleg eltünnek. Nem igaz, hogy eredendő büneink, melyek kilátástalanná teszik a jövendőt, maradék nélkül ott szunnyad velünk s csak alkalomra várnak, hogy kitörjenek. Európában már nem esznek embert s pesszimisták, kik azt hirdetitek, hogy nem javulunk, hogy háboru és gyilkosság örök törvény, világ folyása, mint születés és halál.

Jól tudom, mit feleltek: nem erkölcsi érzés, nem valami lelki imperativus az, ami visszatartja a gyilkost, hogy emberhust zabáljon: hanem egyszerüen undor, élettani vonakodása a szervezetnek, melynek idegei leszoktak már erről az ingerről. Való igaz: — de hát ki mondta nektek, hogy az erkölcs valami lényegben más, mint amit finomabb idegzet, választékosabb izlés jelent?! Inkább éhenhalunk, de emberhust nem eszünk, mert undorodunk tőle — higyjétek el, nem mond ez kevesebbet, mint a vallás parancsa. Rá fogunk jönni valamikor, hogy szép és jó egy és ugyanazt jelenti, — el fog jönni a kor, melynek morálja és esztétikája nem lesz két külön tudomány, amikor megértjük majd, miért áldoztunk fel rut és tökéletlen életet szép és tökéletes életért, — s miért áldoztunk mindent azért, am az életben szép és boldogitó.

Ebben a korban ölni se fogunk embert, ahogy most nem esszük meg, — egyszerüen azért, mert finomabbak lesznek az idegeink, mert csunyának és utálatosnak fogjuk találni majd, a kiömlő vért, a hörgő tüdőt, a kiforduló beleket — és csunyának és elviselhetetlennek agyunkban és képzeletünkben azt a gondolatot és érzést, hogy ember szenved, aki hozzám hasonló.

Ti pedig, hedonisták, epikureusok, titáni dilettánsok, kik a bíboran folyó vér szinét nem akarjátok letörölve látni a szinek és mámorok palettájáról, — ne féljetek, ne féltsétek a bünt. Legyenek bünök, ó igen, lesznek is, ne féljetek — több leszen, mint eddig, — de ocsmány és durva bünök helyett szép bünök jöjjenek, gazdagok és mámoritóak. Avagy nem tudjátok-e, hogy vannak, akiknek gyönyörü a szenvedés — eljön az idő, mikor találkozik majd a kinok rajongója a bünök rajongójával s megértik egymást — s akkor szépség és összhang lesz, ami ma méltatlan rutság és diszharmónia.

Karinthy Frigyes

Intervju egy szinházi lapban egy nagyon elfoglalt urral

A „Ma Este" cimü budapesti szinházi lapban, ahol rendszerint a primadonnák intim dolgait szokták teregetni, Komlós Jenő aláirással cikk jelent meg, a cime: Balázs Pál kortinahuzó hatvanöt embert küldött át a másvilágra. Ki az az ember, aki vetekedik a primadonnák népszerüségével? A hóhérsegéd. Nappal irodaszolga az ügyészségen, este kortinahuzó és olykor függöny helyett embereket huz fel. A szinházi lap a fényképét is közli. De hát adjuk át a szót Komlós Jenőnek, aki a szinpad világában ezt a rettenetes férfiut felfedezte:

Egyik este a Fővárosi Operettszinház szinpadán bukkantam rá Balázs Pálra. Balázs Pál egész testével rádőlt a kuliszszára és benézett a szinpadra, ahol ragyogóan kifestett fiatal lányok, szőkék, barnák, csinosak, énekelték az operett slágerét és rendezés szerint hajlongtak fiatal, üde, formás testükkel. Ezt nézte Balázs Pál, nappal irodaszolga az ügyészségen, este kortinahuzó a szinházban és — néha, hébe-hóba állami itéletvégrehajtó. Hóhérsegéd.

Mintha a szinpad annyiszor megénekelt festékillatába hirtelen uj illat, nem is illat, szag keveredett volna. Bitófaszag, halálszag. Ezt egy pillanatig éreztem csak, — szentimentális roham volt talán — mikor megláttam Balázs Pál kortinahuzó hóhérsegédet.

— Ugy lettem kérem itéletvégrehajtó, — mondta később kint az udvaron Balázs Pál — hogy egyszer találkoztam a járásbiróságon Gold bácsival, aztán mondtam neki, hogy szeretnék egyszer én is ilyenben résztvenni és a legközelebbi kivégzésnél már segèdkeztem is Gold bácsinak.

— Bácsi, — mondja Balázs Pál — Gold bácsi. Hát kérem, ez a Gold bácsi, teljes néven Gold Hermann, Kozarek segédje volt, jelenleg Bali Mihály utódja. Tul van a hetvenen. Ösz ember, aki rengeteg elitéltet végzett már ki.

A beszélgetés alatt lefényképezem fejből Balázs Pàl hóhèrt. Zömök ember, kis hasa van, a hasa fölött vastag aranylánc, duplán keresztülhuzva a mellénye gomblyukán. Arca joviális, derüs, a bajusza angolosra nyirt, szép fekete. Csak a keze hóhéri, ha szabad ezt mondani. A kézfej széles, az ujjak hosszuak, bütykösek s a körmök, mintha soha ollót nem láttak volna, recések, vastagok, ápolatlanok. Külön él ez a két kéz, semmi köze a többihez, a többi Balázs Pálhoz, a függönyhuzóhoz.

— Tulajdonképpen a fronton jöttem bele a dologba — folytatja ezalatt Balázs Pál. Állandóan engem vezényeltek ki a kivègzésekhez. Persze azok sokkal egyszerübbek voltak. Csak rátettük a hurkot az elitélt nyakára és felhuztuk egy fára. — Magyarázatképpen eljàtssza az egészet a kezeivel.

Bentről, a szinpadról dalfoszlányok, majd rögtön utána taps hangzik ki.

— Az első kivégzésnél trémáztam. Emlèkszem, Soltra rendőr gyilkosàt vègeztük ki. De azóta belejöttem. Szerdán Bodó volt a hatvanötödik, Riffl alezredes gyilkosa.

— Mennyit jövedelmez egy kivègzés?

— A legutóbbi pontosan harminchétezernyolcszáz koronát. Ennyit tett ki a napidij, bitófafelállitás, kivègzés. Ez bizony kevés. Még a vidéki kivégzéseknél csak istenes, mert akkor van utazási dij is, de a pesti kiküldetésért keveset kapunk.

— Kérem — panaszkodott Balázs hóhér — nem törődik velünk senki. Csodálkozom, hogy kapnak még ilyenre embert ennyi pénzért. Külföldön sokkal jobban fizetik az itéletvégrehajtókat.

Megfigyeltem, egyetlen egyszer nem mondta azt, hogy hóhér. Mindig itéletvégrehajtót mondott.

— Na és nem lágyul el, ha az elitélt rimánkodik, könyörög vagy rosszul lesz? — kèrdeztem.

Kedvesen mosolygott.

— Tőlem ugyan a feje tetejère is állhat. Rám nem hat az ilyesmi.

— A Bodó pèldául szèpen viselkedett egèszen addig, amig meg nem fogtam. Akkor elkezdett remegni. De mi az, kérem? Aztán nem igaz az, kérem, hogy sokáig kinlódott. Néztem az órát, tizenegy percig tartott és a rendes idő tizenöt perc.

Elmondta még, hogy négy családja van. A kislánya most tanul varrni, a fiait iparosnak neveli. Ugy privátim szelidlelkü ember. Nemrégen szemtanuja volt egy villamosszerencsètlenségnek: a villamos elkapott egy kis fiut és elgázolta.

— Rosszul lettem, szèdültem, kérem, percekig.

Balàzs Pàlt behivták a szinpadra, mert közeledett a finálé. Meghajolt, köszönt és bement a szép nők közè, reflektorok pazar fényèbe, illatárba, selymek felhőjébe.

*

Hatvanöt embert felhuzott... kedvesen mosolyog, dalfoszlány, illatár és selymek felhője. Hiába kérem, a pesti szinházi lapok munkatársai, azok tudnak irni...

Riport a riporterről

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur, észrevette, hogy a bécsi lapok miyen gyalázatosan rossz, hiányos és felületes tudósitásokat közöltek a Seipel elleni merényletről? Én szomoruan állapitottam meg, hogy az osztrák riporterek — talán kivétel nélkül — tehetségtelen, nehezen mozgó, ambició nélküli, gemütlich hivatalnokok, akiknek halvány fogalmuk sincs a riportcsinálás kissé izzadtságos, de valóban nehéz mesterségéről és ujból rájöttem, hogy riportot irni — az amerikai riporterek után — csak magyar riporterek tudnak. Az osztrák lapok — elsősorban a bécsi ujságok — hüségesen közölték a rendőri könyomatosnak a merénylet lefolyásáról kiadott pontos, de — hogy ugy mondjam — kissé száraz tudósitását, megspékelték egy-két zárójelbe reteszelt tömondattal, vagy langyos, semmitmondó megjegyzéssel, de ennél többett — talán a Stunde cimü lap kivételével — egyetlen egy ujság sem tett meg. A bécsi riporter ugyanis nem nyomoz, nem hajlandó többet tudni a hivatalból nyomozó detektiveknél, megbizik a rendőrségben, aki mindent tud s akinél többet egy szegény, bécsi riporter nem tudhat. A bécsi riporter, szerkesztő ur, tiszteli a hatóságot s meg nem bántaná a világért sem azzal, hogy olyan dolgot mond el lapja olvasóinak, ami a nyomozó detektiveket nem érdekelte. A bécsi riporter ezenkivül óvatos és — ezt őszintén állitom — lelkiismeretes. Ez az egyetlen erénye. Nem tagadom: szép, becsülendő, magasztos tulajdonság, — impozáns is.

A nyomozó, fürge, ambiciózus, irni tudó, tehetséges magyar riporter — speciálisan pesti riporter! — az más. Tessék csak elolvasni, szerkesztő ur, egy merényletriportot magyar riportertől. Vegyekérem kezébe „Az Est" csütörtöki számát és olvassa el figyelmesen Falus Ferenc pesti riporter tudósitását a Seipel-féle merénylet izgalmas és bonyolult részleteiről. Ennél brilliánsabb riportot csak Tarján Vilmos tudott irni — amikor még nem volt vendéglős, hanem ujságot irt — „Az Estben" és ennél gyalázatosabb, tendenciózusabb, becstelenebb irás csak abban az időben jelent meg Miklós Andorék két órai lapjában, amikor fehér tisztek a főkapitányság udvarán halálra vertek munkásokat és a Dunántulon a legszörnyübb tömeggyilkolásokat végezték. „Az Est" a kommunisták „véres és borzalmas" tetteiről közölt akkor eredeti riportokat, a kommunisták „büneit" sorolta fel és ezzel uszitotta a fehér tiszti brigantikat s a mészárosmunkát végző detektiveket a további s még alaposabb munkára. Akkor is az a Falus Ferenc nevü riporter járt elől ebben a gaz munkában, aki most Bécsből szintén eredeti tudósitásban denunciálja a Bécsben nyomorgó magyar emigrációt. Ez a közveszélyes bitang az „Az Est" hasábjain bizonyitja be, hogy az emigráció néhány igazán állati munkát végző névtelenje szintén abba az „anarchista társaságba" tartozott, amelyikbe Seipel merénylője. Ez a lelkiismeretlen csirkefogó, aki Budapesten mint villogó őskeresztény szerepel, holott a kommün idején, jelenlétemben, a miskolci orthodox templomban esküdött örök hüséget élete párjának, ez az „Uj Hirek" cimü kis álhirlapon nevelkedett ifju a bécsi rendőrségnél rendőrebb akarván lenni, „kinyomozza", hogy magyar emigránsok" államok élén álló államfőket akartak elpusztitani.

Magyar emigránsok, szerkesztő ur, tetszik érteni? A magyar emigránson van a hangsuly! Zelenka, Pál, Bandl, Chlepkó: — mind rendes, becsületes, dolgozó fizikai munkások. Ezeknek az Ausztriában emigráló munkásoknak a neveit közli vastag betükkel riportjában Falus Ferenc riporter, ezeket denunciálja a bécsi rendőrségen. Ezek voltak a barátai Javureknek, a merénylőnek, ezek az emigránsok. Falus ur azt a rendőrkémi munkát végzi, amit 1919-ben, a kommün után. A Seipel-merénylet következtében a bécsi polgárság felháborodva, teljes és engesztelhetetlen gyülölettel átkozza a gyilkolni akarót és Falus Ferenc, a pesti riporter, kitünő érzékkel megállapitja és leirja, hogy a magyar emigránsok elvtársa és barátja a merénylő.

A denunciáns nemcsak hazug és elvetemült, hanem a legközönségesebb áruló is. Kommunista elvtársait árulja el, akikkel együtt — és velem együtt — lelkesedett a magyar proletárdiktaturáért. Mert ugyanez a Falus Ferenc, a szovjet hivatalos központi kőnyomatosának, a „Munká"-nak, volt legbuzgóbb munkatársa és a legutolsó pillanatig meggyőződéses kommunistának vallotta magát. Most, hogy „Az Est" munkatársa, ilyen és hasonló eredeti riportok közlésével akarja elfeledtetni multját. Lehet, hogy otthon már elfejtették Falus Ferenc ur kommün alatti müködését, sőt meg is bocsátották neki, én azonban — egészen hazatérésünkig — élénken nyilvántartom őt, multját s mindazt, ami nevéhez füződik.

Köszönöm, hogy szerkesztő ur helyet ad soraimnak, tisztelettel

Halmi József

— A jelenlétével tüzet oltott, avagy mi köszönhető a kormányzónak? A „Pesti Hirlap" szószerint irja a következőket:

— **(A kormányzó és Mogyoród veszedelme.)** Vasárnap délután öt-hat óra között eddig ismeretlen okból kigyult egy ház a pestmegyei Mogyoród községben. Félő volt, hogy a község lakosai nem birják a veszedelmet elfojtani, mert nagy volt az ijedelem és fejvesztettség. Ekkor utazott éppen keresztül a községen Horthy Miklós kormányzó, aki leszállva autójáról, már jelenlétével is bátoritotta, de csakhamar serkentő szavakkal is buzditotta az oltás körül foglalatoskodó lakosokat, ugyhogy egy ház leégése után sikerült a tüzet lokalizálni. Igy a kormányzónak volt köszönhető, hogy a községben a veszedelem nagyobb nem lett.

A ház leégése után sikerült a tüzet lokalizálni! E müvészet igazán Horthy Miklós személyes érdeme!

HATÓSÁGILAG ENGEDÉLYEZETT
BUKMÉKERIRODA
KARDOS IMRE, WIEN, I. BEZ.
ANNAGASSE NR. 7
TELEFON 74-7-12

Elfogad start és totalizatör fogadásokat a bel és külföld minden lóversenyére. Délután 6-ig fölvesz fogadásokat minden egyes futamra. Starterlisták az irodában megtekinthetők

A harcot nem lehet abbahagyni!

— Különvélemény —

A magyar kormány nyilván honorálni fogja előzékenységemet, ha helyette én válaszolok „Az Ember“ multheti vezércikkére, amely felajánlja a harc abbahagyását, a fehér terror rendszerének üldöztetését és a mai magyar közállapotoknak a külföld előtt való ostorozását, ha ennek ellenértékéül a kormány a forradalmak összes bebörtönzöttjeit szabadon engedi, internáló táborjait feloszlatja, a nem exponált, az ugynevezett névtelen emigránsok hazatérését lehetővé teszi. Ezt az ajánlatot az emigráció egyetlen sajtóorgánuma teszi a magyar kormánynak, amellyel szóba állnia oly nehéz küzdelmébe került, hogy már a válaszára sem kiváncsi. Bizarr ajánlat és a magyar kormány bizonyára gyanakvóan fogadta az erről a helyről jövő előterjesztést. Tisztában vagyok azzal, hogy az ajánlat csak flotta-tüntetés volt a Bethlen-szocialisták ellen, akiket üres paktummal sikerült a szanálási javaslat terminusra való szállitásához megnyerni és nincs más gyakorlati célja, mint az, hogy felrázza a lelkiismeretét ama huszonöt embernek, akik a magyar munkásságot képviselik a törvényhozásban, ugyanakkor, amikor a forradalomban kisebb szerepet vitt munkástestvéreik ötödik esztendeje rothadnak a börtönök fenekén és éheznek az emigrációban. Az otthoni szocialista vezéreknek szólt az ajánlat, hogy hasonlattal éljünk, (mivel éljünk, ha hasonlattal nem?) mint mikor az árverésen anélkül, hogy komoly vevői szándékunk volna, csak ráigérünk, csak felsrófoljuk az árakat. A bánatpénzt ugyan mi is letettük, tehát jogunk van licitálni. Egy Luisdorért, illetőleg egy Kondorért nem lehet vásárolni. Itt vannak a börtönök lakói, itt vannak az internáltak és az emigráció névtelenjei, mint fizetési eszközök. Ha Bethlen-kormány szanálni akar, ha „alkotmányosságát“ legalizálni kivánja, ha én vagyok a magyarországi szociáldemokrata párt és segitségemet óhajtják, nem elégszem meg azzal, hogy az emigráció likvidálásának gyüjtőfogalmát két-három ember hazavitelére pazaroljam és teljes szállitmány helyett, csupán a mintákért teljes árat fizessek meg. Ennek a keserü ajánlatnak, ami „Az Ember“ hasábjairól elhangzott, ilyen értelmet kell keresni, én legalább ezt olvasom belőle. Egyébként a harcot nem lehet abbahagyni. Egy eszmét képviselünk, az októberi forradalom eszméjét, amig ez az ideál nem győzedelmeskedik, addig küzdeni fogunk, harcolni fogunk és nem alkuszunk. A fehér terror ellen honi területen már nagyobb sikerrel lehet csatározni, mint a számüzetésben. De a forradalom eszméihez és célkitüzéseihez mi hivebbek maradhattunk, a harcot az októberi Magyarország visszaállitásáért, az ellenforradalmi reakció teljes, százpercentes megbuktatására itt kell megharcolnunk. Minden paktum erkölcstelen, ahol a másik oldalon ott vannak a gyilkosok és a gyilkosok szövetségesei. Harcolni kell addig, amig a magyar nép és munkásság igazi hangulata nem diadalmaskodik, amig lerázza nyakáról zsarnokait és ujból elérkezik Októberhez. Semmi ok nincs, hogy gulába rakjuk fegyvereinket. Mert Kondor vezér hazafelé vette utját, ez csak nem csökkentheti az emigráció harci szellemét? És nem változott a helyzet azzal sem, hogy Vázsonyi Vilmos megjelent Bécsben és letelepedett az Imperial-kávéház teraszán az emigránsok asztalánál. Igaz, hogy a Schwarzenberg-téri kivilágitott szökőkut szebb látvány, mint Vázsonyi az emigránsvezér asztalánál, mégis azt mondom, a harcot nem abbahagyni. Inkább meghalni, de a harcot nem abbahagyni!

Hajnal Jenö

„Az Ember“ megjelenik minden vasárnap!

Zelenka Gyula Sztáron Sándorról

Akit a budapesti rendőrség bele kevert a Horthy elleni merénylet ügyébe

Erélyesen és nyomatékosan tiltakoznunk kell a budapesti rendőrség aljas manövere ellen, amellyel egy fantaszta ember még meg sem kisérelt merényletterve körül egy bünszövetkezetet akar kreálni, csakhogy néhány emigráns magyar munkásnak és közvetve a nyomorgó magyar emigrációnak ártson. Ismerjük a magyar rendőrség módszereit és tudjuk jól, hogy a Zrinyi-utcában a legelképzelhetetlenebb vallomásokat is kikinozzák azokból a szerencsétlenekből, akiket gyanuba fognak. A mérgezett tü meséje után nem lephet meg senkit, hogy a budapesti detektivek addig kinozták Sztáron Sándort, amig egy kerek és tökéletes anarchista összeesküvés szálai nem jutottak a nyomozó detektivek kezébe. A rendőrség ugyanis azt ambicionálta, hogy kideritse, miszerint Sztáron az emigráció megbizásából indult Budapestre, hogy Horthy Miklóst elpusztitsa. Az emigrációt, amely tétlen és passziv, óhajtotta kompromittálni a budapesti rendőrség, ezért kellett, hogy a szürke, ismeretlen Sztáron neve mellett exponáltabb nevek is szerepeljenek és igy került Garbai Sándor is teljesen ártatlanul ahhoz a megtiszteltetéshez, hogy ugy állitsák be, mintha valami köze is lett volna Sztáron Sándor kalandos ideájához. A budapesti rendőrség átlátszó manövere keresztülhajszolta, hogy a rendőrségnél nem kevésbé szemérmetlen ügyészség is tényállásnak vette, hogy Sztáron Sándor egy Ausztriában magyar emigránsokból szervezkedett anarchista társasághoz tartozik, amelynek tagjai Zelenka Gyula és Schlesinger Illés magyar menekültek. A főtárgyaláson kiderült, hogy Sztáron a kinzások hatása alatt olyan vallomásokkal szolgált, amilyent csak kivántak tőle. A biróság is, amelyet pedig nagy elfogulatlansággal nem lehet vádolni, a tulbuzgó rendőrség „adatait“ figyelmen kivül hagyta és Sztáron Sándor ama vallomását fogadta el, amelyben kijelentette, hogy a merénylet terve egyesegyedül a saját agyában fogamzott meg, Garbait személyesen nem is ismeri, Zelenkával és Schlesingerrel találkozott az emigrációban, de velök a kormányzó megöléséről nem beszélt. A biróság nem is gondolt arra, hogy a detektivmunka amaz „eredményeit“, amely az emigránsok összeesküvésévé fujta fel a Sztáron-ügyet, bizonyitékokkal támogassa. Egy második Tiszapört nem lehetett csinálni és annyira kurzusizü vádbeszéddel, mint a minőt Moldoványi ügyész vágott ki, vitatkozni sem érdemes és cáfolni felesleges. Nem az első hazug vád az emigránsok ellen és nem is az utolsó. Észrevenni sem volna szabad. De azóta Seipel kancellár ellen egy osztrák munkás tényleg követett el merényletet és a budapesti rendőrség van olyan vakmerő, hogy fixa ideájával, hogy Ausztriában létező, ugynevezett magyar emigránsok anarchista szövetsége, amely Horthyt el akarta tétetni a lábáról, a valóságban is fennáll és Sztáron cégtársa Javorniknak, aki Seipel kancellárra lőtt. A bécsi rendőrség teljes biztossággal és alapossággal megállapitotta, hogy ilyen anarchista társaság nincs, Sztáron és Javornik nem is tudhattak egymás létezéséről és a két merénylet egymástól merőben különálló, összefüggéstelen egyéni akció. A budapesti rendőrség azonban továbbra is forszirozza. detektiveket küld Bécsbe, a pesti lapok aláfestik Hetényi örületét, amelynek nincs egyéb célja, hogy gazul, ha pillanatnyilag is, azt hitessék el a jóhiszemü bécsi rendőrséggel, hogy Ausztria tele van magyar menekültekkel, akik páros napokon Horthyt ölik meg, páratlan napokon pedig komplottot szőnek idegen államfők ellen. A budapesti rendőrség kigyójának fejét el kell taposni, mielőtt az ilyen gonosz mesékből egyetlenegy bujdosótársunk hajaszála is meggörbülhetne.

Ki az a Zelenka Gyula, akit Hetényi detektivje egy Schlesinger Illés nevü magyar menekülttel belemártott a Sztáron-ügybe? Zelenka Gyula tisztességes szociáldemokrata munkás, aki a párttitkárságon dolgozott Budapesten, fegyelmezett, csöndes ember, aki a budapesti lapokból értesült, hogy Sztáronnal együtt merényletet tervezett Horthy ellen. Zelenka Hinterbergben dolgozik egy celluloid-gyárban másfél év óta. Ez a falu öt-hat kilométernyire van Leobentől, amelytől ugyanennyi távolságban, ellenkező irányban fekszik Seegraben, ahol viszont Sztáron dolgozott egy szénbányába és mind a kettő sok kilométernyire van Pottendorftól, ahol Javornik dolgozott egy szövőgyárban. Beszélgettünk Zelenkával, aki a Sztáron-ügyről a következőket mondotta:

— Sztáron Sándort futólag ismerem. Leobenben találkoztunk, ugy utcán át. A magyar munkások, ha egy osztrák városban találkoznak, természetes, hogy beszédbe ereszkednek egymással. De semmi melegebb barátság nem fejlődött köztünk. Komoly ügyekről igazán nem lehetett Sztáronnal beszélni, aki zavaros ember benyomását tette rám. Beszédközben gyakran megállott, elfelejtette, hogy mit mondott az előtte való percben és nem tudta folytatni mondatát. Annyira megfigyelhettem, hogy akaratos ember, de nem hazug természetü. Soha egyetlen szóval nem mondotta Sztáron, hogy Horthy ellen merényletet forral. A birósághoz beadványt intéztem, amelyben a rendőrség és az ügyész beállitása ellen tiltakoztam. Anarchista nem vagyok, tagja vagyok az osztrák szociáldemokrata pártnak és az az anarchista szervezet, amelyről csak a budapesti rendőrség tud és amelynek állitólag magyar emigránstagjai is vannak, azt legfeljebb egy pesti detektiv álmodta, de Leobenben nincs ilyen. Javornik nevét nem hallottuk Leobenben, azt szükségtelen hangsulyoznom.

Hogy Zelenka Gyulát mennyire lelkiismeretlenül és gonoszul hozták összefüggésbe a Sztáron-féle merénylet és anarchista szervezkedés ügyével, arra bizonyitékul szolgál a leobeni szociáldemokrata pártszervezet következő átirata, amelyet a leobeni párttitkárság a magyarországi szociáldemokrata párttitkársághoz intézett:

Tisztelt Elvtársak!

A „Magyarország“ czimü lap 1924 május 27.-i számában terjedelmes cikk jelent meg Sztáron Sándor merényletkisérletéről. Ez az ujság megállapitja, hogy Leobenben Zelenka és Schlesinger elvtársak vezetése alatt a kommunista emigránsok egy szervezete létezik, amely azt a feladatot tüzte ki, hogy a magyar kormányzót megölje. Ezzel kapcsolatban megjegyezzük, hogy Schlesinger és Zelenka elvtársak soha nem voltak tagjai egyetlen kommunista szervezetnek sem és ezennel kijelentjük, hogy Zelenka elvtárs másfél éven át tagja az itteni szociáldemokrata pártszervezetnek és bizalmi férfiaink komoly és meggyőződéses szociáldemokratának ismerik. Az ügyész ur állitásai azért semmiképpen nem felelnek meg a valóságnak és sulyt helyezünk annak megállapitására, hogy az itteni szociáldemokrata pártszervezet soha sem volt fészke semmiféle összeesküvő szövetkezetnek.

Kérjük, hogy ezen nyilatkozatunkat kellőképpen felhasználják és maradtunk elvtársi üdvözlettel

A leobeni szociáldemokrata párt titkársága (pecsét)
Julius Steiner,
párttitkár.

Ismételten az egész világ civilizált közvéleménye előtt tiltakozunk a budapesti rendőrség aknamunkája ellen, amely a magyar emigrációt be akarja feketiteni. A mi fegyvertárunkból hiányoznak a gyilkos merényletek és a bécsi rendőrség és az osztrák biróság a mi tanunk, hogy eddig ha gyilkoltak, ártatlan magyar bujdosókat hurcoltak át a magyar határon és gyilkoltak meg a fehér terroristák. A mi kezünkben nincsen fegyver, a mi kezünk dolgozik ha munkát kap és tisztességgel élünk azzal az asylummal, amit az osztrák köztársaság nekünk nyujt és kötelessége nyujtani a nemzetközi jog értelmében ama üldözötteknek, akiket a könyörtelen ellenforradalom a legalávalóbb eszközökkel idegen nyomoruságban is üldöz. Bánt és csak üldöz... És mi nem is védekezhetünk.

*

A legjellemzőbb a budapesti rendőrség megdöbbentő és szédületesen hazug meséjére, hogy például a pesti detektivek azt is megállapitották, hogy Sztáron egy állitólagos másik társa, Pál Árpád nevü, szintén „anarchista“ magyar emigráns, Párisba ment Millerand és Poincaré meggyilkolására. A budapesti rendőrség mesterségesen gyárt anarchistákat a magyar emigránsokból. Pál Árpád másfél év óta dolgozik együtt Zelenkával a hinterbergi celluloid-gyárban, másfél év óta nem mozdult ki Hintenbergből és csak a budapesti detektivek fantáziája tette meg őt Millerand és Poincaré merénylőjének.

Szerencsére a hivatását komolyan ellátó bécsi rendőrség nem ugrik be a budapesti áprilisi tréfáknak. A Javorek ellen meginditott nyomozás vezetői, Hofrat Pollák és Regierungsrat Presser kijelentették a bécsi lapoknak, hogy az eddigi vizsgálat során egyetlenegy olyan momentum sem tünt fel, amelyből következtetni lehetne Sztáron és Javorek együttmüködésére. Hofrat Pollák, az osztrák államrendőrség helyettes-vezetője, a többek közt igy nyilatkozott:

— Tény, hogy a budapesti rendőrség tiz nappal ezelőtt egy köriratot intézett a nemzetközi rendőrhatóságokhoz, hogy Sztáron Sándornak a külföldön büntársai lehetnek. De hasonló átiratok gyakran érkeznek hozzánk, anélkül hogy pozitiv jelentőségük volna. A bécsi rendőrigazgatóság a budapesti átirat kapcsán a legalaposabb vizsgálatot folytatta le és megállapitotta, hogy legkisebb nyoma sincs annak, hogy egy magyar és osztrák összeesküvés lehetett volna. A Sztáron—Javorek-ügy összefüggésének legendája annyival is hihetetlenebb, mivelhogy megállapittatott, hogy Sztáron soha sem emlitette Javorek nevét, bár mindenkit megnevezett, akiknek tervéről beszélt. Javoreket pedig ismételten kihallgattuk és megkérdeztük Sztáronra vonatkozóan. Kiderült azonban, hogy Javoreknek sejtelme sem volt Sztáron létezéséről.

Café-Restaurant Atlantis
Wien — Schwarzenbergplatz
Elsőrangu étkező és kávéház. Legfinomabb menü. **Az elökelö magyar világ találkozóhelye.** Minden este **Geiger** Max kitünő zenekara hangversenyez.

MAGYAR CSEMEGEKERESKEDÉS
IV., Margaretenstraße 13.
Állandóan friss prágai sonka. — Felvágott. Sajt. Figyelmes kiszolgálás.

RENAISSANCE-BAR (DUKESZ-BAR) I., SINGERSTRASSE 9
Egyetlen magyar mulató! Legjobb cigányzenekar! Naponta 2-ig, hétfőn 4-ig nyitva.

HIREK

Valahol már alkonyul

— Katónak —

A „Világ“ tegnapi számában Zsolt Béla tárcát irt egy haldokló magyar városról. Zsolt Béla soraiban kibomlik előttem az emlék, lombok alól a város, a Bakony völgyében: Veszprém. Zsolt Béla megirta a lomha csöndet, az ódon dómot, a levendula illatu multat. Mindent, amije van, amije volt a városnak, valami kis bucsuvirág, egy kidülő vén fáról, lepréselve. Nekem is van egy ilyen kis virágom erről a roskadó fáról.

Amikor még élt, amikor még rengett a kis város. 1916 volt. Veszprémben volt a 31-es honvédgyalogezred székhelye, szürke katonák, ahogy elvonultak, körülöttük megmozdult a lomha alkonyi lég, a Bakonyból felszabadultak a betyár-álmok: zengett a völgy, — ahogy vonultak lobogó kedvvel a fiuk, csöndes és méla szemekkel, ahogy éltem marcona hadfiak között s néha merengve ültem őszi aranyhullásban a Plosszer-park gesztenyefái alatt és néztem a sapkámra, hogyan hullik a a rozsdás levél és a püspökvár piros falait, hogyan perzseli meg az alkony tüze, hogyan mulik az élet itt a kis szivarskatulyaházak között, ahol nyolc óra után már lecsukódnak az ablakok zöldzsalus pillái, hogyan serken valami messzi bánat itt a fenyvesek övében! — ültem, mondom, mélán 1916-ban, a veszprémi liget barna padján, rozsdás levelek hullásán merengve és közben a város tulsó oldalán, a fölcserepesedett utakon át zörögtek a társzekerek s szürke had vonult az esti ég alatt valami távoli utak felé, s elnyelte őket a horizont. Mit mondjak: — örökre. 1916 volt. Ősz. Valami nagy zürzavar volt a világban. Különböző istenek haragos orchestere zugott, de Veszprémben akkor kinyiltak a zsalus ablakok, korzó volt, kávéház volt, zene, parkünnepély, szerelem. Apropó, részemről is történt szerelem. Amit később felsőbb kommandóra kivezetettem a szivemből. Bár még ma is élnek bennem harmatos emlékesték, amikor daliás vitézi álmok szerény albérlője, ballagtam a girbe-görbe Buchim-völgy uccáján s egy kopott barna ház felé érzelmes szivem sajátságos dobbanásokat vezényelt. Fekete lány volt, fehér ruhában, kék zakóval és ábrándos szemekkel a muskátlik között. De mindezektől függetlenül, valami egész mozgalmas ügy lehetett a Bakonyon tul. De akkor mi nem tudtunk erről. Veszprémben volt az élet. Innen gombolyult ki az események fonala. Mi pedig pergettük az idők antik rokkáját, egész boldog szivvel a roskadó falak alatt. Aztán nem tudom hogyan, kitévedt a kezünkből az a nyugalmas gombolyag, elgurult, a hegyeken tul, elvitte a veszprémi álmot, a Plosszert, a lányt a muskátlik rámájában, a barna padot, a sárga őszt, mindent: — engem is.

Aztán voltam még egyszer ott. 1924 telén. Nagyon összetöpörődtek a házak, elfogytak az álmok, hó volt és beszőtte a csend a mozgalmas utakat némasággal. Megjött a Bakonyból az este, lilára mosta a havas utakon ringó árnyakat a gázláng, drága, öreg veszprémiek tipegtek a hóban, fekete kabátban, fehér hajjal a mozdulatlan estben, a csillagkárpitu ég alatt. Csacsogtak valami antik meséket. Köményes kiflivel kináltak és anekdotát mondtak. Politizáltak is. De nem haraggal. Papok is voltak ott, derék, tipegő bácsikák, borvirágos orral és billiárdgolyó fejjel, de sok szeretettel a pléhkrisztus glóriájában merengve. Ez esetben is nő volt. Kedves, kis lány volt. Itt Bécsben ismerkedtünk össze. Aztán ő hazament Veszprémbe. Férjhez megy és ott marad. Különös. Zsolt Béla elmondja, hogyan bomlik szét az ifjuság szárnya a roskadó eresz alól. Szegény kis lány és ő ott marad. Mosolyogni fog majd még soká, aztán nézi majd a lila meg a sárga gömböket a rózsafák mellett, amik ott állnak a kertben, elfelejti a zengő világot, kihozatja a harmóniák fölött az ő-idők levendula szagát és álmodni fog a Pleosszer barna padján, amig peregnek a lombok, rozsdás lombok az arany, magyar őszben, megszólal messziről egy harang és ő tán gondol a megmozdult ifjui seregre, amely fölgomolyul a távol utakon, de elnyeli őket az égő horizont — örökre. Ő pedig tipegni fog szegény a gázláng alatt a téli alkonyatban, ami már szövődik a Bakony fölött...

p. t.

— **Hazatérő emigránsok figyelmébe.** A „Szózat“ cimü kedves kis sajtótermékben olvassuk a következő szines közleményt:

— **Hock János vissza akar jönni.** A mai esti zsidó sajtó telemázolta saját ábrázatát annak hirével, hogy Hock János, a forradalmi alibipap haza akar és haza fog jönni, Magyarországra. Nem kételkedünk ebbeli szándékában, de azt hisszük, hogy mielőtt ide merné tenni lábát, alaposan meg fogja gondolni, mert bármennyire fejlett légyen is a jogrend, még mindig ott szunnyad a szivekben az elkeseredés és ezeknek a szennyes gazfickóknak megvetése s ugy hisszük, Hock János nagyon hamar találkoznék olyanokkal, akik megfelelő leckében fogják részesiteni, mert még nem felejtették el forradalmi multját. A Bethlen-kormánynak nem hisszük, hogy lesz elegendő rendőre és szuronytartaléka ahhoz, hogy a hazaáruló gazembereket megvédje azoknak öklétől, akik nem hajlandók beleugorni abba, hogy a bünök megtorlásának kérdését alku és adásvétel tárgyává tegyék. A politikai zsibvásáron el lehet adni hitet, meggyőződést, kereszténységet, elvet, barátságot, mindent, de nem lehet eladni azoknak a tömegeknek és lelkes magyaroknak öklét, akik ezzel az ököllel a Hatvani-Deutschoknak, Hock Jánosoknak és egyéb gazfickóknak arcába fognak sujtani.

Mindenesetre biztató a netán hazatérő emigránsok számára, hogy a „Szózat“ már előre is rázza az ökleit, amelyekkel arcba kivánja üdvözölni a hazatérőket. Mi ugyan tudjuk, hogy Hock Jánosnak esze ágába sincs a szabadlábon járó rablógyilkosok hazájába visszatérni, de jellemzőnek találtuk a fogadtatásnak ezt a módját, amely a „Szózat“ méltó hasábjairól bőg felénk. Ugyanerről a témáról a zsaroláson tetten ért Nadányi Emil kormányfélhivatalosában a „8 órai Ujság“-ban a többek között e következő meleg sorokat olvassuk:

„Hock János egyaránt megtagadta magyarságát és egyházát, nincs tehát semmi keresni valója egy becsületes nemzet becsületes fiai között, akik megvetéssel és undorral fordulnak el ettől a névtől és annak viselőjétől és kivetik azt maguk közül, mint ahogy a nemes érc kiveti magából a piszkos, értéktelen és durva salakot.“

Amiből viszont az következik, hogy a zsaroló Nadányi a becsületes nemzet becsületes fia, sőt a zsaroló Nadányi a nemes érc és — Hock János a piszkos, értéktelen és durva salak. Ahol viszont Nadányi a nemes érc, ott én magam is mindenkor salak kivánok lenni.

— **Izgalmak Bècsben.** A Seipel kancellár elleni oktalan merénylet nyomán, ebben a gyönyörü és nyugodt életü városban felviharzott az izgalom. A körutakon, kávéházakban, villamosokban mindenütt izgatott embereket láttunk és a marcona frontkämpferek gyakori fölvonulása elől riadtan rebben szét a kávéházi terraszok békésen üldögélő népe. Szorongó érzéssel láttuk Bécs arcáról elvonulni a nyugalom derüjét és rossz volt érezni, hogy egy európai kulturváros életébe hogy szivódik be az izgalom mérge. Sóhajtozva gondoltunk az örök izgalmak városára, a régen látott Pestre, ahol kárörvendve és kirobbanásokra várva figyeltek fel ezekben a napokban Bécs felé a rendnek és nyugalomnak örök magyar orgyilkosai. Féltettük Bécs nyugalmát, békéjét, rendjét és aggódó szivvel vegyültünk el az utcán hullámzó tömegben, szinte Bécs város pulzusán tartottuk simogató kezünket és ugy néztünk erre a nekünk otthont és oltalmat adó városra, mint a beteg édes anyánkra. Azután örvendezve láttuk Bécs homlokáról elsimulni a gond rendőit és megkönnyebülés volt nézni, hogy száll el óráról-órára az izgalom a lelkekből és ma már merjük hinni, hogy ez a drága, szép város tul van a krizisen és a nyugalom, a derü és békesség ujra visszaköltözik a bujdosók oltalmazó otthonába. Aggódunk Bécsért és gyors gyógyulást, megbékélést, nyugodalmat és boldogságot kivánunk neki.

— **Márffy épelméjü.** A bombamerényletek alvezére Márffy, József hónapok óta ül vizsgálati fogságban. A tárgyalást mindenféle ürügy cimén halogatják — halasztják, hátha közben a kormányzó kegyelme feleslegessé teszi, hogy a gyilkos társaságból Márffyt és még néhány kiragadott embert a törvényszéki tárgyalással molesztálják. Három héttel ezelőtt eszükbe jutott, hogy Márffy elmebeli állapotát megvizsgálják. Végre ez is megtörtént. Dr. Németh Ödön törvényszéki orvosszakértő megállapitotta, hogy Márffy József tökéletesen épelméjü.

— **Riport-részlet.** Losonczy Zoltán irja a „Pesti Napló“-ban: ...Éjjel az erdőn. Május utolsó éjszakáján, amely most fülledt az alvó föld nehèz sóhajtásától, mint màskor a kánikula Szent István éjszakája, rejtelmesen szép az erdő. Messziről, mintha muzsika szólna, még messzebbről — talán ez már nem is igaz? — jajkiáltás. Az orgoványi erdőn kocsizunk keresztül megkésett társaság, amely Soltvadkert felé igyekezik a bócsai pusztára majálisra.

— Ên mintha már hallanám a muzsikát, — mondja a fehérruhás kisasszonyka, a nagybajuszos polgár lánya.

— Fenét hallod azt idáig, — szól rá a polgár, aki egy sörösüveg kupakjával bajlódik.

Mit szólna nekem, ha én meg azt mondanám, hogy a fekete orgoványi fák közül mintha kiáltást hallottam volna. Azt mondaná, régen volt, amikor itt kiáltoztak. Már benőtte a fü is a kiáltozást. De minek is efélékről beszélni, amikor a kisasszonyka muzsikaszót sejt s amikor az orgoványi erdő is olyan szeliden alszik most, mint minden más erdő. Legfeljebb az álmai nehezebbek.

Losonczy aztán lefesti Soltvadkertet és Soltvadkert népét. „A községnek gondjai vannak a harangjaival — irja — az evangelikus, a luteránus templomból elvitték a harangokat és most vannak utban az ujak, amelyeknek az avatására készülnek. A katolikus templomnak még a tornya is csonka évek óta, a templomot is ujjá kell épiteni. A hivek a költségektől annyira megijedtek, hogy egy részük más hitre tért, ki luteránus lett, ki metódista. A gondokon most a zsidóság segit. A vadkerti zsidók a katolikus templomra gyüjtenek, az ivet a hitközségi elnök fia hordozza“.

— **Ègö lelkü... önfeláldozó védelmezöje fajtájának.** A „Szózat“ egy pécsi jelentés alapján megirja, hogy Kovács Antal nyugalmazott ezredes kilépett a református egyházból. Miért kellett kilépnie Kovács Antalnak az egyházból, aki nemzetének égő lelkü, meg nem alkuvó fia és önfeláldozó védelmezője fajtájának? kérdi a „Szózat.“ Nyomban meg is felel. Mert a felsőbaranyai egyházkerület Petri Mór helyett a zsidó származásu Mándy Samut választotta meg gondnokának. A Samu már bebizonyitotta, hogy menynyire jó keresztény, amikor a numerus clausus mellett szavazott. Az érzékeny Kovács ezredes viszont azonos azzal a Kováccsal, akinek égő lelkü vezetésével a fehér terroristák a kaposvári fogház politikai foglyait, Latinkát, Levint, Szalmát, Farkast és Tóthot szörnyü kinzásokkal megölték. Helyesen mondja tehát a „Szózat“ Kovácsról, hogy égő lelkü. Ha valaki el fog égni a pokolban, Kovács ezredes lesz az: ártatlan emberek gyilkosa...

— **Elöfizetési felhivás.** Lapunk olvasóit és barátait felkérjük, hogy az emigráció egyetlen ujságját, „Az Ember“-t sziveskedjenek támogatni, oly módon, hogy előfizetők gyüjtésével siessenek a segitségére. „Az Ember“ pusztán olvasói támogatásából él és igy mindenki, aki tisztában van annak a jelentőségével, hogy a bujdosóknak ez az egyetlen orgánuma még mindig itt áll és teljesiteni fogja kötelességét, az nem fogja szerénytelenségnek venni, ha arra kérjük, hogy gyüjtsön előfizetőket a mi lapunk számára. Ha minden előfizetőnk csak egyetlen uj előfizetőt szerez, már igen nagy mértékben járul hozzá „Az Ember“ további fenmaradásához. Olvasóink és barátaink sürgős támogatását kérjük tehát. Az előfizetési dijakat „Az Ember“ kiadóhivatalába, Wien, V., Hamburgerstrasse 20. kérjük cimezni.

(x) **Egyetlen magyar mulató,** a Renaissance-bar (Dukesz-bar) I. Singerstrasse 9. Legjobb magyar cigányzenekar. Naponta 2 óráig, hétfőn 4 óráig nyitva.

(x) **Magyarok ha Bécsbe jönnek,** ne mulasszák el felkeresni az Atlantis Kaffee-Réstaurantot (Schwarzenberg-Platz). Elsőrendü bécsi és magyar konyha. Az előkelő magyar világ találkozóhelye. Este hangverseny.

Osztrákországi levél

Kelt Bétsben, 1924 junius hó 3.

Édes néném! Hogy megnőtt az emberek igénye! Máskor nyáron uborkaérés idején boldogok voltak az emberek, ha az ujságok szenzációnak jelentették, hogy az siófoki parton két tisztességes izraelita uriember felpofozta egymást, vagy hogy Fiumében megérkezett egy cápa és megijeszté a tenger hullámaiban feredőző, ugyancsak tisztelt izraelita delnőket. Ma már a pofoncsattanást meg se hallják és olyan nagy események vagynak már uborkaszezonban is, amikhez képest az cápát bátran kis szardiniának nézhetjük. Csattant valami, de borzalmas volt: Bukarestben ezer vaggon ekrazit robbant fel, az csattant! Őfelsége, az román királyi pár is veszedelemben forgott, az királyi palotának összes ablakai betörtek és hány ember lelte a halálát? nem is tudom néném és azt sem tudom, ki rejté el a kanócot az lőportoronyba, csak azt tudom, hogy nem szabad játszani a tüzzel.

Horthy ur főmagassága mégis elmondhatja, hogy szerencsés ember és hogy ő jól kiválasztá magának a merénylőjét. Az merénylő, mielőtt pisztolyát az kormányzóra foghatta, ártalmatlanná tétetett és kemény hatesztendei fegyházat kapott, amiért agyában ilyen sötét gondolatot forgatott. A hatesztendőt is bizonyára nem azért kapta, mert nem sikerült a terve, hanem mert a tárgyaláson bátran viselkedett. Minek is revolver a kezébe, aki fennen oly igazságokat tud mondani? És soha se avatkozzunk a Mindenható Isten dolgába, az ő resszortja, hogy Horthy Miklós mily halállal fejezze be életét.

Bizonyára nagyon megbolondult ez a világ. Horthy megmenekedett, de szegény Seipelt, a mi vendéglátó Ausztriánk kancellárját, akinek kezéhez pedig nem tapad vér, vasárnap este egy elkeseredett szövőmunkás három golyóval megsebesitette. Egész Bétsországban nagyon megdöbbentek. Csak egy felbomlott ember követhette el ezt a borzalmas dolgot és nyomban itélt is önmaga fölött. Szegény Seipelt az én utcámba hozták, kórházba betették és sok orvosprofesszorok állják körül az ágyát. Amikor az lövés érte, igy szólt a rendőröknek:

— Ne bántsátok!

Vajh meggyógyulna! Ő szanálta Ausztriát, bár keresztényszociális, mégis nagy ember és nagy politikus. Mi hálásak kell, hogy legyünk iránta, mivelhogy kancellársága alatt az magyar bujdosók meleg otthont nyertek országában.

Annyi szomoru hir után örömhirt is halljál néném. Kezdenek a bujdosók hazaszállingózni. Ha sokat mondok, három, zage három emigráns, levelet kapott az ügyész urtól, hogy uraságodat szivesen látjuk. Amikor ezeket a sorokat irom, három számüzött talán hazájában a saját ágyában alszik. Ên néném nem kerülök vissza vackomra, éppen amiért ezeket a sorokat irom. Tehát ne irjam?

Hajnal Jenö

„AZ EMBER“ elöfizetési árai:

Egész évre:	Fél évre:	Negyed évre:
220.000 o. k.	110.000 o. k.	55.000 o. k.
110 cs. k.	55 cs. k.	28 cs. k.
550 lei	275 lei	140 lei
275 dinár	140 dinár	70 dinár
8 dollár	4 dollár	2 dollár
64 fr. frank	32 fr. frank	16 fr. frank

Találkozásom — „magammal"

Egy ismeretlen fiatalember három év óta nevem alatt szélhámoskodott. Fazekas Imrének, a „Magyarország" munkatársának adta ki magát, többek között egy budapesti színésznő kezét is megkérte nevemben. Amikor a szélhámosság kiderült, a titokzatos fiatalember nyomtalanul eltünt.

Ez az előzmény. Ami itt, alább következik, az már egészen izgalmas és egészen megható történet. Szombaton este átmentem a Margitszigetre és beültem a nyári szinkör nézőterére. Javában néztem az előadást, amikor hirtelen elém állt Vági Andor ujságiró és izgatottan szólt hozzám:

— Fazekas, akarja látni a — „Fazekast?"... Jöjjön velem!

Mentem.

— Erről az emberről — mondta Vági — körülbelül három évvel ezelőtt én deritettem ki, hogy egy másik iró nevében szélhámoskodik.

Vági egy emberre mutatott, aki néhány lépésnyire előttem ült.

— Itt van. Ő az!

— Ő vagyok?

Hihetetlennek látszott az egész. Fekete, csapzott haju emberke ült előttem. Fekete kopott ruha, fehér csikozásu fekete nyakkendő a hervadt gallér alatt s a nyakkendő alatt olcsó, préselt kameás nyakkendőtü. Horpadt mell, izzadó arc és csontos, ápolatlan kéz, ami bágyadtan feküdt a rosszul vasalt nadrág felett. Fekete, erősen eltaposodott cipő, amire piszkos fehér gamásni borult. Mindez együtt: — én! Irtózatos. Nem is lehetséges, — de mégis: felém fordult. Érezte, meg kellett éreznie, hogy nézem, hogy átfurom a szememmel. Lassan fordult, valahogyan ugy, hogy térdei továbbra is a szinpad felé csontosodtak, csak a felső teste végzett halálosan lassu félforgást és felső testével együtt a feje. A nézőtér ebben a pillanatban sötétedett el. Két szem meredt rám a sötétből, két kis fekete szem, ami körül a szemfehér kisértetiesen opalizáló kocsonyája egyre nagyobbra és nagyobbra kerekedett: — lassankint két óriási, zavaros szemgolyó, ami nézett, ami folyton nőtt, ami — félt. Ilyen iszonyu félelmet sohasem láttam még szemekben. És ő most lassan, szinte hipnotizáltan felállt helyéről. Felém jött. Néztük egymást. Lassan, rogyó lábakkal ment el mellettem és rohanni kezdett. Utána szaladtam. Kint, a világosban, a nagy terrasz lépcsőjén vállára csaptam a kezemet. Rákiáltottam:

— Fazekas!

Reszketett a válla a tenyeremi alatt. Dadogva próbálkozott:

— Té... tévedés... én nem...

Meglóditottam. Orditottam.

— Bevallani!

Lehajtotta a fejét. Vacogó foggal mondta:

— Igen...

Most már kifelé tereltem a szigetről. A fák alatt rémülten kérdezte:

— Hova?... Hova tetszik?

— A hidig. Ott a rendőr. Előre!...

Mélyről jövő, borzasztó sirás tört fel belőle:

— Irgalom,... uram, drága, egyetlen uram, szerkesztő ur!

— Előre!

— Esztendeje halt meg az apám!... Az anyám,... az édesanyám még él!... Irgalom!...

Erre nem lehetett azonnal válaszolni. Néztem, pillanatokig néztem. Fehér volt az arca, mint a hó. Mintha egy láthatatlan kéz hirtelen kente volna be vakitóan fehér puderrel ezt az izzadó, fekete arcot. Könnyek folytak le az orrán. Rekedten mondta, szinte suttogta:

— Ha bevisz a rendőr, meghal az anyám!

Csönd volt. Messziről cigányzene hangjai jöttek a fák között. Félve kérdeztem:

— Pénzt is zsaroltál?

— Fillért sem!

— Hazudsz!

— Nem hazudom... most nem.

— Máskor?

— Muszáj,... sokszor, a legtöbbször... olyankor muszáj! Valami jön, aminek nem lehet ellenállni és hazudni kell!

— Miért éppen az én nevemben?

— Egyszer, a szinházban... nagyon tetszett a szerkesztő ur darabja... Azóta...

Lassan, tétovázva, reszketve nyult a zsebébe, kézirásos verseket szedett elő. Rájuk mutatott és azt mondta:

— Versek is... Könyvekből irtam ki őket. Ezekről is azt hazudtam mindenkinek, hogy én irtam... Nem akartam hazudni, mégis hazudtam... Muszáj volt!...

Lehorgasztotta fejét. Nagy fájdalommal kérdezte önmagától:

— Miért hazudom?... Nem tudom... Valami kóros dolog,... valami...

Csöndesen sirt. Belévonaglott a nyomorult kis teste.

Most már megkérdeztem:

— Ki vagy?

Születési anyakönvi kivonattal igazolta magát. Kelt a kivonat 1923 junius 23.-án a VII. kerületi állami anyakönyvvezetőségen. A neve:..... Született: 1902 április 22.-én. Apja: állami tiszt.

És levelek, villamos bérletjegy: kétségtelen személyazonosság.

Várta az itéletet. Rángott teste, mint egy haldokló féregé. Nem lehetett ránézni, olyan szánalmas volt. Végre nehezen megkérdeztem:

— Igéred-e, hogy többé soha sem fogsz ilyen szélhámosságokat elkövetni?

— Meg fogom próbálni, esküszöm, meg fogom próbálni!...

Meg fogja próbálni!... Segitse a jó Isten ezt az elesett, szerencsétlen, beteg embertestvéremet!... Én az ujjára engedem. Átöleltem volna, simogattam volna, sok szép, jó szót mondtam volna néki, de nem tudtam mozdulni, nem tudtam beszélni. A Duna felé ment a parton. Egy kis fa alatt megállt néhány pillanatig. Nézte a feketén csillogó vizet, azután lassan, nagyon lassan, lehajtott fejjel elindult a Margithid felé.

Fazekas Imre

Bethlen szanál — orditanak a börtönök

Zalaegerszeg üvölt, jajgat a Margit-körut

Wien junius hó.

Kétszázötven millió aranykorona kölcsönt vesznek most föl, hogy abból pótolják vissza, amit az országtól az ellenforradalom éveiben elraboltak. Véres kezek és véres lelkiismeretek kifosztották az országot és amit maguknak raboltak, azt most: — az országgal fizettetik meg. De nem fölfelé, a vagyonosság irányában fokozódó arányban, hanem lefelé, a szegénység irányában, sulyosodó teherrel. A milliókkal fizettetik meg, amit ugyanezektől a millióktól elloptak, amit a nemzeti vagyonból butaságukkal és gonoszságukkal eltékozoltak, az ablakon kidobtak. Szanálásnak nevezik a sötét bünök részvénytársaságának maga-magát mentő akcióját és: — „a nemzet javára való tekintettel" hallgatást drákóznak rá minden otthoni magyar szájra; azt kivánják, hogy egy ország orditás nélkül egye meg a saját eleven testébe fekélyezett sebeket....

De ha az ország hallgat is, vannak szájak, melyeket nem lehet befogni; mert maguktól orditanak, a Horthy—Bethlen börtönök.

A menekülök

Van-e olyan pokol, melyből a beléjetaszitott nem akarna kimászni?

Csak az olyan pokolban nem gondolnak az elkárhozottak a menekülésre, amelynek seholsem látszik a széle. Horthy poklának van valahol széle; a külföld! Akiben maradt ember, az föl akar kapaszkodni a pokol szélére és ki akar jönni abból. A zalaegerszegi politikai rab tul akar jutni a drótsövényen! Ha tul van azon, tul akar jutni a puska-golyó távolán!... Abból is kifutva, tul akar lenni Magyarországon!

Mert magas, sürü drótkerités veszi körül Zalaegerszeget. Benn a rendőr, künn a csendőr! Kivül-belül Horthy-Bethlen poroszló. A menekülő mégis hisz abban, hogy megbirkózik drótsövénnyel, fegyverrel, golyóval, pribékkel.

A menekülőnek nincs semmije. Ő csak egy száll gyönge, elaszalt ember. Ő csak puha hus, a szurony éles, a golyó halálos. Mégis akar, mégis szökik, mégis menekül! Mégis hiszi, hogy kijut!

A menekülő tudja, hogy jaj neki, ha látják. Mégis elindul. A menekülő tudja, hogy a jóllakott rendőr erősebb, mégis harcba mer szállni vele! Tudja, hogy a fegyver halálos; mégis fut a fegyver szája előtt. A menekülő hisz és menekül.

Nem most hisz először! Már máskor is hitt ő: — egy gondolatban! Az általános, egyetemes nagy emberi fölszabadulás és föltámadás gondolatában hitt. De jött egy erkölcsi rend és őt ezért a pokolba vetette. A pokolban barakkok vannak; közös barakkok és egyes cellák; ott van a halálbarakk is. Igazgató is van a pokolban! Felügyelők, rendőrök és tetvek is vannak. Tetvek, mint erdők; tetvek, mint falkák; tetvek, mint légiók; tetvek, tetvek, tetvek... Ez a Horthy—Bethlen-féle nagy tetü-tenyészet...

Mindenféle retorták! Bünügyi, rendőri, ügyészi, birósági, toloncházi retorták! Egy közigazgatói lökés és a politikai bünös: — a tetü-tenyészetbe bukik alá...

Hinni az emberiségben, homályosan, rendezetlenül, gyermekin és ezért a milliós tömegben harcolni az egyetemes föltámadásért: — nagy bün ott, ahol jogrend van! Az ilyen elvetemedett lény nem méltó arra, hogy éljen! Kinek a javára üt ki a párhuzam az ilyen lény és a tetü közt, ott ahol jogrend van és Orgovány éjszakájában született erkölcs rendszereződött politikai hatalommá? — A tetü javára! A tetünek eledel kell! Nesztek: egy agyvelő, mely hitt.

De sem robot, sem éhség; sem meztelenség fagyban; sem a halál-cella; sem a verés, sem a kinzás nem öli meg az embert abban, aki egyszer tudott hinni.

Lehet, hogy félig megfagy télben a priccsen. — Lehet, hogy a tetük el kezdik enni testét! — Lehet, hogy véresen fetreng a földön rendőrsarkok alatt és megette már kipofozott fogait is; lehet, hogy már nyomorékká törték; hogy a kétségbeesést, mint egy rendszer emésztő dágványát rá-usztatták lelkére; — mégsem törik össze...

Van benne valami, ami életét föntartja. Van benne valami, ami hitét nem engedi kioltani. Lelke egyenesen áll megalázottságának és tiprottságának közepette és fölemelkedik minden gyalázatból és nyomorból.

Ember van az ilyen emberben. És menekülni akar! Mert az akar lenni megint, ami voltaképen a valója: — ember.

Mint az örökké égő mécs a templomban, ég fejében a gondolat: — Menekülni!

Nincs a napnak egy pillanata, mely nem lenne zsufolva a gondolattól: — Menekülni!

Nincs az éjszakának olyan álma, mely nem égetne tulvilágias remegést az agyvelőbe: — Menekülni!

De hogyan lehet Zalaegerszegről, az internáltak pokoli börtönéből menekülni? Hogyan lehet rendőrön, vasdróton, őrszemen, kordonon keresztül kitörni?

Bent vigyáz a rendőr!

Utat áll a vasdrót-sövénye.

Künn minden ötven lépésre köröskörül csendőr!

Azon is tul, uj körben jár a csendőrjárőr! Jár a járőr; jár, jár! Szünetlen a járása! Eleven kör, fegyveres kör, szuronyos kör az egész internáló tábor körül.

A menekülő mégis el fog menekülni! Olthatatlan láng van benne: — ember!

Hogyan lehet menekülni? Mikor valami sokadalom van. Mikor Mikes, a püspök, Károly hive, Habsburgok papja, Bethlenek barátja ott járt, akkor is sokadalmas forgatag volt, avval együtt ki lehetett a kapukon tünni...

Különben: szakadjon meg a remény benned politikai bünös! Ott a drótsövény, a kilátástalanság bástyája!

Azért a menekülő előbb a föld alá bujik. A menekülő aknát ás, egyenesen le a földbe. Azután folyosót ás egyenesen előre a földben; kijárást akar vájni magának föl a földre. Hosszu barlangot kell magának vágni! Mert hol bujhat ki a menekülő a földből? Künn, ahol csak isten virraszt a világ fölött és nem a Horthy—Bethlen csendőr. Tul a drótsövényen szabad csak kijönni a földből.

Ás a menekülő, ás; jön a rendőr a barakkba, de a menekülő ás; jön a spicli a barakkba, de a menekülő ás! Szerszámja nincs, de ás. Senkinek sem szabad tudni, de ás! A kivájt földet nem szabad látni; mégis ás. A barlang száját senkinek sem szabad fölfedezni, pedig a barlang szája ott van. A menekülőnek nem szabad hiányozni — pedig a menekülő a föld alatt van. A menekülő — éjjel ás. A menekülő nem alszik, nincs ereje, mégis ás. Mert a menekülő ki akar jutni. Lopott, rossz szerszámmal, kézzel, körömmel, foggal, tüdővel, szivvel, ideggel, lélekkel — ás a menekülő.

Megtudják! Fölfedezik; elárulják. Hiába volt az iszonyu erőfeszités.

A menekülő hallgat; vár.

Aztán megint kezdi; ujra ás.

Barlangot ás a tetümartalék; gigász vájja magát előre a föld fekete hasában.

Még senkinek sem sikerült barlangon át szökni...

De a menekülő ember. Akiben ember van, jobban hisz magában, mint a drótsövényben: — kivágja!

Kivágja egyszer; meglátják, megfogják, agyonverik félig, a halálfülkébe zárják. De mindenen keresztül föltámad és kivágja a keritést mégegyszer. És kivágja ujra! És vigyáznak rá száz szemmel és kivágja mégis és kibujik rajta.

Kibujik rajta nappal; kibujik rajta éjjel De inkább éjjel.

És mi az, ha nappal? A menekülő nem fél. A menekülő már minden rosszat megélt; a menekülő valami legyőzhetetlen nagyot érez a lelkében: — Hitet.

Künn a csendőr! Kiált és fut; és lő. Szuronya közeledik, golyója süvit és halált kiabál a menekülő fülébe.

Iszonyu verseny! A menekülő fut. Fut a dunántuli füvek közt, fut a vetések közt; keresi a szőlők sürüjét, az erdők rengetegét... Kop-kop-kop! — kopog a csendőrgolyó a fák derekán... A menekülő fut...

Néha elesik a menekülő és meghal. Golyó ment a testébe és az ólom megölte a hitet.

Néha meggyulladt tüdővel elbukik a menekülő és ráveti magát az üldöző falka és golyó röpül fejébe számos és szurony hasit husába sok; megölik.

Ha talán ott helyszinén meg nem ölik, visszaviszik és meghal a pokolban, lassan, nyársra-huzva, fokozatosan, napról-napra, kinban elemésztve... Összetörik az istenteremtette, csodálatos szerkezet emberi testet és döglődve rájaszabaditják tetü és poloskatenyészetük dagályát. Az elvesztett világháboruból kimentették: — a tetüt, hogy legyen egy egészen külön igazságszolgáltatási intézményük...

A menekülő mégis menekül. Nem fél; kibujik és fut. És hisz!

És néha a menekülő gyorsabb, mint a csendőr; gyorsabb, mint a rendőr! Gyorsabb egy egész hadnál. Kibujik a hajtók gyürüjéből, mert csodák lobognak föl körülötte és viszik előre... Gyorsabb, mint a fegyver; iramlóbb a szuronynál és csodálatos lehelet elsöpri testétől a repülő golyókat...

De a menekülő akkor még nem tud megállni. Bujdosik a menekülő; kanyarog, leplezi magát, bujkál: — hol a határ? A határon akar tul lenni!...

És tul a határon, a szabad földön megáll a menekülő. Föllélegzik.

Idő kell neki, hogy fölérezze, hogy át tudja gondolni, milyen uj helyzet az, amelyben most van?

Már nem a Horthy—Bethlen világ foglya.

Nem veri agyon rendőr!

Nem teriti le csendőr!

Nem pusztul el a tetüguillotinban...

Borzasztó pillanat ez! Iszonyu lélek-megrázkódása az örömnek!

Az ember most már szabadon érezheti, amit csak homályosan tudott, hogy ember.

Ez tartotta fönn; ez hozta ki poklokon keresztül a pokolból.

Divinációs valami játszódott le benne;

UJDONSÁG!!

ELŐKELŐ HÖLGY kizárólag a legujabb francia gummi kebeltartót, vagy kombinézst viseli, melynek segitségével karcsu termetet és erős hölgyeknél is modern vonalakat lehet elérni. Ruháknak csunya elállása, mely különösen modern szabásnál oly feltünően látható, ezáltal elkerülhető.

A kebeltartó a legujabb francia modell, amely a divatnak megfelelő termetet alkot és egyidejüleg a gyomrot nem nyomja. Ezek a különlegességi füzők kaphatók:

MME ANNY WAGNER
I. BEZIRK, PLANKENGASSE 1.

Central szálló — vendéglő és borcsarnok II., Taborstraße 8a, Mohrengasse 3a.
Kitünő bécsi és külföldi konyha! Este 1/2 8-tól minden nap nagy hangverseny!

hónapokon, éveken át mindenféle köznapi formákon át kendőzte magát benne a divináció, mely embersége elérésére üzte. Most szemben áll önmagával; összecsap önmagával! Egyesül önmagával. És mint a tüzoszlop áll benne hite...

A menekülő körülnéz, lélegzik; most megint ember!...

*

Jönnek; mindig jönnek; mindig uj és uj menekülők jönnek... Mert Bethlen szanál és felorditanak a Horthy börtönök.

Nézem őket; a menekülőket. Êhesek, rongyosak; de a szemük tág és tiszta.

És magamhoz ölelem belőlük, ami közös bennünk: — a hitet.

(Folytatjuk.)

Az okkult tünemény

Páris, május hó.

Az okkultizmusról ma már kevesebbet hallani. A nagyközönség lázas érdeklődése megcsappant s az okkult tünemények vizsgálata a szalónok tulizgatott levegőjéből átkerül a laboratóriumok nyugalmas csöndjébe. És ez igy is van rendén. A dolog komolyságának ártott ez a reklámszerü beállitás. Időre és elvonultságra van szükség, hogy a dolgok beérlelődjenek. Ennek a fordulatnak mindenképpen csak örvendeni lehet. Tényleg eddig a hivatalos, az egyetemi tudomány vagy elhallgatással, vagy ledorongolással tért napirendre az okkult probléma fölött. Alig két évtizeddel ezelőtt a német tudományosság büszkesége, Wundt, zavarosfejüeknek nevezte a vele foglalkozókat. Az idők jele, hogy ma a német gondolkodás legerősebb értéke, Hans Driesch, a leipzigi egyetem filozófiai tanárá áll hazájában a kutatás élén. Rajta kivül kitünő tudósok gárdája müveli az okkult tudományt. Franciaországban a világhirü fiziológus, a Nobel-dijas Charles Richet reprezentálja legméltóbban az uj irányt. Az angoloknál Sir Oliver Loodge, az oroszoknál a nagy pszichiáter, Bechterew. Az idők jele, hogy a prágai német egyetem jeles elmegyógyásza, Fischer tanár, ez évben „az okkultizmus, mint uj természettudomány" cimen tartott előadást. Kétségtelen, hogy nagy belső ellenállások leküzdése árán jutott el idáig a tudomány. Ne feledjük el, hogy az okkult jelenségek igenlése megdönti a ma érvényben levő természettörvény fogalmát. Locketól kezdve az ismeretelmélet alapköve volt, hogy a megismerés forrása az érzéklet, helyesebben, hogy ismereteinket érzékeink közvetitésével szerezzük. Viszont az okkult jelenségek — távolbalátás, gondolatátvitel, telekinezis stb. — ellentmondanak ennek az ősi meggyőződésnek. Az okkultizmus lényegében érzékfölötti megismerés. Nem csoda, ha a tudomány kézzel-lábbal kapálódzott ellene. Ha megdől a természettörvény fogalma, ugy a tudomány is elveszti a talajt a lába alól. Amde ne feledjük, hogy a természettörvény nem örök érvényü, az is csupán emberi konstrukció, amelyet tapasztalatai alapján vonatkoztatott el az emberi szellem. A természettörvény csupán fogalmi abstrakció és nyilván a megismerés uj formái uj természettörvényeket fognak kialakitani. Ha ezt a lelki és gondolkozásbeli ellenállást leküzdöttük, ugy elfogultság nélkül közeledhetünk az okkult problémához. Az okkultizmus — a franciák meta, a németek parapszichológiának nevezik —, sokak szemében ami nyugtalan, önmagát kereső korszakunk kifejezése. Lehet ez is, de ezentul mélyebb történelmi gyökerei is vannak. Első, tudományos kezdetei már fellelhetők a német idealista filozófiában. Kant irása (Die Träume eines Geisterssehers) az érzékfeletti érzéklés és a tulvilági lét problémájával foglalkozik oly merészséggel, hogy csodálatos, hogy kortársai bolondnak nem kiáltották ki. Goethe intuitiv zsenije a „Faust"-ban és különösen az Eckermannal folytatott beszélgetéseiben kreálja a költő mély sejtéseit. Es Schopenhauer tanulmánya az állati magnetizmusról, a legmodernebb problémákat penditi meg. Jó ezeket a tényeket visszahivni annak igazolására, hogy az okkult kutatásnak meg vannak a maga komoly előzményei és szellemi hagyományai. A német etikai idealizmust követő materialista bölcseket homályba boritotta, de ebből kilábolva, elfogulatlanabb látással fogunk közeledni saját lényegünk megismeréséhez.

Az okkult irodalom ma már szinte áttekinthetetlen. Ez alkalommal a legujabb kutatások eredményét óhajtom megismertetni az olvasóval, amelyekről Gustave Geley, a párisi metapszichológiai intézet tudós igazgatója a „Revue de Metapsychique" cimü szemlében beszámol. A kisérletek a hires lengyel fenoménnal, Guzik-kal folytak le 1922—23-ban, Párisban. A szeánszokon összesen kilencven meghivott vett részt — köztük Poincaré is —, de általában csupa tudományos kiválóság. Összesen nyolcvan szeánszt rendeztek Guzikkal s a jelenlevők valamennyien meggyőződtek a jelenségek realitásáról. A kisérletek a legnagyobb körültekintés mellett mentek végbe. A médium többek előtt meztelenre vetkőzött és csupán zsebnélküli pizsamát öltheteti magára. A helyiséget a leggondosabban átkutatták, ablakait és ajtóit lezárták és lepecsételték. Guzikot két oldalról egy-egy jelenlevő kontrollálta, megfelelő kezét szoritván s azonkivül egy lepecsételt szalag erősitette a médium csuklóit az ellenőrzők csuklóihoz. Ekként a médium meg nem moccanhatott anélkül, hogy el ne árulta volna magát. És a jelenlevők tényleg konstatálták abszolut mozdulatlanságát a szeánszok során. A kisérletek sötétben folytak le, mivel Guzik igen érzékeny még a vörös fény iránt is. A médium mindannyiszor transzban volt. A jelenségek két alapvető kategóriáját konstatálták: az egyik, a tárgyak elmozditása, a másik, a jelenlevők megérintése. A szeánszok jegyzőkönyveiből kitünik, hogy a zárt helyiségben levő szék, vagy asztal (amely a médiumtól másfél méternyire volt) végigvándorolt a szobán, a szék felemelkedett, az asztalra szökkent, az asztal a sarokba perdült stb.

A jelenlevők valamennyije megerősiti, hogy a szeánszok folyamán szellők, ütések szenzációját tapasztalta. Számosoknak az volt a benyomása, mintha lábai között kutya futkosnék, amely kezét nyalja, felkuszik térdére, s orrát bedugja zsebébe. (Azt talán felesleges megjegyezni, hogy a szeánszokra senki sem vihetett magával állatot.) A tárgyak megmozdulása, a jelenlevők megérintése nem uj természetü az okkult irodalomban. Telekinezis megnevezéssel illetik a hasonló jelenségeket. Ellenben oly jelenségek is manifesztálódtak a szeánszok során, amelyre eddig nem volt példa, s amelyek nyugtalanitó rejtélyt jelentenek a kutatók számára. Eme jelenségek egyike ama imbolygó fények, amelyek végigrepdestek a szobában, s amelyekkel egyidejüleg a jelenlevők különös szellőket észleltek. A másik, a titokzatos lábnyomok. A szoba padlóját helyenként ugyanis agyaggal boritották be, s a szeánsz után oly lábnyomokat konstatáltak benne, amely sem a jelenlevők, sem pedig Guzik lábával nem egyeztek. Ugyanekkor, midőn eme lábnyomok észlelhetők voltak, a jelenlevők mindnyájának az volt az érzése, hogy valami idegen lény jár-kel a szobában, aki a jelenlevők fülébe suttog, kérdéseikre a szék lábával válaszol, akit egyesek meg is érintettek. Nem lehet borzongás nélkül olvasni a hires angol kutatónak, Sir Oliver Loodge-nak erre vonatkozó megfigyeléseit, amelyeket eme szeánszokon szerzett. Loodge állandóan egy harmadik „lény"-ről beszél, akinek a jelenlétét mindnyájan csalhatatlan biztossággal érzik, aki jár-kel, suttog, dörömböl s eltünik a világosságnál.

Ismétlem, a szeánszokon csupa tudós és hivatott ember vett részt, a kontroll tökéletes volt, szó sem lehet holmi szélhámosságról vagy rossz tréfáról. Eme tények, amelyeket Geley és Loodge leirnak, ujak és rendkivül érdekesek. Maga Geley most megjelent müvében („L'ectoplasmie et la clairroyance") meg sem kisérli, hogy valamiképpen magyarázza azokat. A jelenségek — nyilván — átnyulnak a spiritizmus szférájába. Köztudomásu, hogy a spiritizmus és okkultizmus nem jelentenek egyet, sőt, éles ellentétben vannak egymással. A spiritizmus idegen, külső szellemek közbenjöttével magyarázza az okkult jelenségeket, az okkultizmus viszont a medium szupranormális képességeivel. Kinek van igaza? Az utolsó szót senkinek sincs joga kimondani. A nagy filozófus, Driesch nevezetes prágai előadásában az okkultizmus álláspontját vallotta, de hozzátette, hogy legyünk kellően óvatosak, s a spiritizmus után tett kérdőjelt csupán halványan jelezzük, hogy aztán szükség esetén könnyen kitörölhessük! Driesch egyébként a kulturemberiség legnagyobb jelentőségü eseményének mondja, ha sikerülne valamikor szellemek megjelenését hitelesen dokumentálni. Kétségtelen, hogy Geley ismertetett kisérletei ebbe a szférába vágnak. Ha ő maga hallgat is erről, a problemát nem lehet megkerülni. Nem a dogmák fontosak, hanem a tények. Természetesen véleményt nyilvánitani az hivatott, akinek személyes tapasztalatai vannak a dolgokról. Mindenesetre valami különös ize van annak, hogy ma a tudomány veszi át a tulvilági élet és a szellemkisértés problemájának kutatását. Ami eddig a vallás kinyilatkoztatása volt, azt valamikor — még megérhetjük — a tudomány exakt módszerekkel fogja tanitani. Kuriózumnak is rendkivüli és egyuttal példátlanul komoly.

Neufeld Béla

Főszerkesztő és kiadótulajdonos:
GÖNDÖR FERENC
A szerkesztésért felelős RENGER JOZSEF
V., Leitgebgasse 14. I.
Szerkesztőség és kiadóhivatal V., Hamburgerstrasse 20., II/7.
Prágai szerkesztőségünk:
Praha Vinohrady Zizkova 12.

Centralbad
A legmodernebb gőz és kádfürdők
Wien, I., Weihburgg. 20 Tel. 77-401
Nyitva 8—1-ig: hétfőn, szerdán, csütörtökön, pénteken és vasárnap
„ 8—5-ig: szombaton. Kedden zárva

Baden Kirándulók találkozó helye Baden
HOTEL-RESTAURANT „STADT WIEN"
ELSORANGU ÉTELEK ÉS ITALOK
AMERICAN-BAR
TULAJDONOS: FRANZ KUBELKA

Franz Diglas
étkezője és mintaborpincéje
Schwechati sörcsarnok
Wien, I., Singerstrasse 6
Elsörangu konyha, déli menü
Minden este nagy hangverseny!

PALMA

A Kongóig jut el, fáradt, alig piheg,
Ott talál egy négert, ki bosszuért liheg,
Okos ur mit tehet — furcsa bár ez nagyon,
Cipőjével veri a feketét agyon.

És mert volt a cipőn Palma talp és sarok
Visszarepül rögtön, látjátok magyarok,
Igy hát Okos urnak megmaradt nyugalma,
De a cipője is, mert volt Palma talpa.

Moderne Druckerei
empfiehlt sich zur Herstellung sämtlicher moderner Druckarbeiten
DRUCK- UND VERLAGS-GESELLSCHAFT M.B.H. «RING» WIEN, XII. RUCKERG. 12 TELEPHON NR. 82-3-13
VERLANGEN SIE DEN BESUCH UNSERES VERTRETERS

Korzó kávéház ▫ II., Praterstr. 54 ▫ Naponta „MERKUR" internacionális zenekar. Magyarok találkozóhelye!

LEOPOLD ASCHER BRUDER különlegességi áruház női kabátok, kosztüm-ruha és bluzokban, Husvéti occasiós árak. A leggazdagabb választék WIEN, VII., MARIAHILFERSTRASSE 50 SZ

CAFÉ MADRID Wien, II., Praterstr. 76. Esténként Csicsó Gyula cigányprimás és zenekara hangversenyez Minden hétfőn, csütörtökön és szombaton reggel 3 óráig nyitva!

A tavaszi bécsi „Messe" szenzációja volt a „Joujon Watch", a kis svájci preciz-óra, mely 18 karátos arany és 1½ milliótól fölfelé már kapható. Vezérképviselet és mintaraktár Szántó Sándor-nál Wien, I., Schenkenstrasse Nr. 2. Telefon 60-6-79. Karkötőórák és platinaórák szintén raktáron

— Nyomatott az „Inva"-Buchdruckerei rotációs gépén. VII., Lerchenfelderstraße. —